# អ្នកនាំសារ
## The Messenger

37

ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៦- ព័ត៌មានសម្រាប់ប្រើប្រាស់តែនៅក្នុងព្រះសហគមន៍កាតូលិកប៉ុណ្ណោះ

# រួមគ្នាស្វែងយល់ប្រវត្តិព្រះសហគមន៍ !

ការប្រែប្រួលប្រពៃណីនៃជនជាតិភាគតិច
ទំព័រ ៨

ផ្លែធូរេនដ៏មានឱជារស
ទំព័រ ១៣

តើអ្នកធ្លាប់ធ្វើខុសជាមួយព្រះជាម្ចាស់ទេ?
ទំព័រ ១២

## រចនាសម្ព័ន្ធនៃព្រះសហគមន៍នៅកម្ពុជា

Photo: DR

**តើសម្តេចប៉ាប សព្វថ្ងៃមានឈ្មោះអ្វី? ហើយត្រូវតែងតាំងឆ្នាំណា?**

លោកមានឈ្មោះថា បេណេឌីកតូទី១៦។ លោកត្រូវជ្រើសតាំងជាសម្តេចប៉ាប ឬអភិបាលក្រុងរ៉ូមនៅខែមេសា ឆ្នាំ២០០៥ បន្តពីសម្តេចប៉ាប យ៉ូហាន ប៉ូលទី២ ដែលបានទទួលមរណភាព។

**តើលោកជាជនជាតិអ្វី?**

លោកជាជនជាតិអាឡឺម៉ង់។ សព្វថ្ងៃ លោកស្នាក់នៅបុរីវ៉ាទីកង់នៃទីក្រុងរ៉ូមនៅអ៊ីតាលី។

**តើព្រះសហគមន៍នៅប្រទេសកម្ពុជាមានកំណើតតាំងពីឆ្នាំណា? រហូតពេលនេះមានរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំហើយ?**

ដំណឹងល្អ បានចូលមកកម្ពុជានៅឆ្នាំ១៥៥៥ ដោយលោកកាស្ប៉ាដាគ្រុស បព្វជិតជនជាតិព័រទុយហ្គាល់ ក្នុងក្រុមគ្រួសារដូមីនិកែន។ បន្ទាប់មក មានគ្រិស្តបរិស័ទជប៉ុនភៀសខ្លួនមកកម្ពុជាដែរក្នុងសតវត្សរ៍ទី១៧។ ពួកគេមកតាំងលំនៅក្នុងភូមិពញាឮ ចម្ងាយពីភ្នំពេញ ២៥គីឡូម៉ែត្រ តាមផ្លូវជាតិលេខ៥។ នៅឆ្នាំ១៦៦០ មានគ្រិស្តបរិស័ទជនជាតិឥណ្ឌូនេស៊ីកាត់ព័រទុយហ្គាល់ បានមកដល់កម្ពុជាដែរ។ ហើយរហូតមកដល់ពេលនេះមានរយៈពេលប្រមាណជា ៤៥០ឆ្នាំហើយ។

**តើព្រះសហគមន៍ នៅកម្ពុជាមានប៉ុន្មានភូមិភាគ? នៅក្នុងភូមិភាគនីមួយៗ តើមានលោកអភិបាលឈ្មោះអ្វី?**

នៅថ្ងៃទី២៣ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៦៨ សន្តអាសនៈបានចែកភូមិភាគភ្នំពេញជាបី: ភូមិភាគភ្នំពេញ ដែលសព្វថ្ងៃ មានលោក អេមីល ដេតម្ប ជាអភិបាល។ ភូមិភាគកំពង់ចាម មានលោកអភិបាលអន់តូនីសាមីស៊ូសែរាជ និងភូមិភាគបាត់ដំបង មានលោកអភិបាលគីកេ ហ្វិការេដូ។

លី សុវណ្ណា

# អធិប្បាយព្រះបន្ទូល

**ថ្ងៃទី ០៦ សីហា ២០០៦ ត្រូវនឹងអាទិត្យទី ១៨ ប្រចាំឆ្នាំ ខ**

## “ចូរផ្ញើជីវិតលើអ្នកដែលព្រះជាម្ចាស់ចាត់ឱ្យមក”

(យ៉ូហាន ៦,២៤-៣៥)

ព្រះយេស៊ូចែកអាហារឱ្យបណ្តាជនបរិភោគឆ្អែត រួចព្រះអង្គគេចចេញពីពួកគេទៅ ព្រោះពួកគេចង់តែងតាំងព្រះអង្គធ្វើជាស្តេច។ រីឯបណ្តាជននាំគ្នាស្វែងរកព្រះអង្គទាល់តែឃើញ។ កាលពួកគេជួបព្រះយេស៊ូ ព្រះអង្គស្តីបន្ទោសគេថា: “ម្តេចក៏អ្នករាល់គ្នាមករកខ្ញុំដូច្នេះ? អ្នករាល់គ្នារកតែប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ចង់បានអាហារបរិភោគឆ្អែតតទៅទៀតរហូត ដោយមិនធ្វើអ្វីសោះឡើយ! តែអ្នករាល់គ្នាមិនយល់អំពីអត្ថន័យអំពីកិច្ចដ៏អស្ចារ្យដែលខ្ញុំប្រព្រឹត្តនោះទេ”។ តាមពិតព្រះយេស៊ូចែកអាហារឱ្យបណ្តាជន ទុកជាសញ្ញាសម្គាល់ថាព្រះអង្គយាងមកចែកព្រះបន្ទូល ជាអាហារទិព្វ ធ្វើឱ្យចិត្តមនុស្សស្កប់ស្កល់ អាហារនេះក៏មិនចេះអស់ មិនចេះហើយ។ តែពួកគេគិតតែពីអាហារសម្រាប់ចិញ្ចឹមក្រពះប៉ុណ្ណោះ។ ព្រះយេស៊ូក៏ដាស់តឿនពួកគេ ឱ្យខិតខំចង់បានអាហារទិព្វនោះ គឺចង់ទទួលព្រះជន្មរបស់ព្រះជាម្ចាស់ផ្ទាល់ ក្នុងខ្លួនគេ។

តាមធម្មតាទាំងពុទ្ធបរិស័ទ ទាំងសាសនិកជនយូដា តែងសន្សំកុសលផលបុណ្យ ដើម្បីដល់បរិនិព្វាន ដើម្បីទៅរស់នៅរួមជាមួយព្រះជាម្ចាស់ រីឯព្រះយេស៊ូវិញ មានព្រះបន្ទូលថា អ្នកដែលចង់ទទួលព្រះជន្មផ្ទាល់របស់ព្រះជាម្ចាស់ គឺអ្នកចង់ទៅជាបុត្រធីតារបស់ព្រះបិតា ត្រូវតែជឿ គឺត្រូវតែផ្ញើជីវិតទាំងស្រុងលើព្រះយេស៊ូ ដែលជាព្រះបន្ទូលរបស់ព្រះជាម្ចាស់។ គ្រិស្តបរិស័ទមិនពឹងលើបុណ្យកុសលទេ គឺពឹងលើព្រះយេស៊ូវិញ។

ពេលអានអត្ថបទនេះ យើងត្រូវតែសួរខ្លួនឯងថា: “ខ្ញុំជាគ្រិស្តបរិស័ទ ខ្ញុំដើរតាមព្រះយេស៊ូ តើខ្ញុំមានបំណងយ៉ាងណាដែរ?។ តើខ្ញុំស្វែងរកប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ចង់បានការធ្វើ ចង់ទទួលអំណោយដូចជា ជនជាតិយូដាដែលស្វែងរកព្រះយេស៊ូ ឬខ្ញុំស្វែងរកព្រះយេស៊ូ ព្រោះព្រះអង្គណែនាំឱ្យខ្ញុំអាចទាក់ទងនឹងព្រះបិតាបាន ឬខ្ញុំស្រឡាញ់ព្រះយេស៊ូ ខ្ញុំចង់រួមស្លាប់រស់ជាមួយព្រះអង្គរហូតដល់សុខចិត្តស្លាប់ដូចព្រះអង្គ ឬយ៉ាងណា? តើខ្ញុំស្រេកឃ្លានចង់បានអ្វីខាងផ្លូវវិញ្ញាណ? តើខ្ញុំរាប់ព្រះយេស៊ូទុកជានរណាដែរ?”។

**ថ្ងៃទី ១៣ សីហា ២០០៦ ត្រូវនឹងអាទិត្យទី ១៩ ប្រចាំឆ្នាំ ខ**

## “អ្នកណាផ្ញើជីវិតលើខ្ញុំ អ្នកនោះមានព្រះជន្មរបស់ព្រះជាម្ចាស់ក្នុងខ្លួនហើយ!”

(យ៉ូហាន ៦,៤១-៥១)

ព្រះយេស៊ូបានពន្យល់បណ្តាជនថា ព្រះអង្គពិតជាអាហារ គឺពិតជាព្រះបន្ទូល ដែលព្រះបិតាចាត់ឱ្យមកប្រោសមនុស្សលោកឱ្យទៅជាបុត្រធីតារបស់ព្រះបិតា។ តែអ្នកស្រុកធ្លាប់ស្គាល់លោកយេស៊ូតាំងពីតូចមកហើយ គេមិនអាចទទួលព្រះបន្ទូលរបស់ព្រះអង្គបានទេ ព្រោះគេស្គាល់ថា លោកយេស៊ូនេះជាមនុស្សធម្មតាប៉ុណ្ណោះ។ ទោះបីគេស្គាល់លោកយេស៊ូយ៉ាងច្បាស់តាមផ្លូវលោកីយ៍ក្តី ក៏មិនបានការដែរ គឺត្រូវទទួលស្គាល់ព្រះអង្គតាមជំនឿវិញ ត្រូវផ្ញើជីវិតលើព្រះយេស៊ូដែលទទួលព្រះជន្មថ្មីដ៏រុងរឿងវិញ។ ព្រះបិតាប្រទានព្រះជន្មផ្ទាល់របស់ព្រះអង្គនោះ ឱ្យអ្នកដែលផ្ញើជីវិតលើព្រះយេស៊ូ មិនមែនឱ្យអ្នកប្រាជ្ញដែលស្គាល់ជីវៈប្រវត្តិរបស់ព្រះយេស៊ូ ឬឱ្យអ្នកស្គាល់គម្ពីរយ៉ាងស្ទាត់នោះទេ។ ព្រះយេស៊ូពន្យល់ឱ្យគេដឹងថា មនុស្សជឿលើព្រះអង្គ ពុំមែនមកពីខ្លួនសម្រេចចិត្តជឿ ឬខិតខំនោះប៉ុណ្ណោះទេ គឺមកពីព្រះបិតាទាក់ទាញចិត្តគេឱ្យជឿវិញ។

មានតែព្រះបិតាមួយគត់ដែលប្រោសប្រទានឱ្យមនុស្សទៅជាបុត្រធីតាព្រះអង្គ គ្មាននរណាអាចទាមទារព្រះអំណោយទាននេះទេ។ អ្នកជឿជាអ្នករួមស្លាប់រស់និងព្រះយេស៊ូ និងទទួលព្រះជន្មថ្មីដ៏រុងរឿងរបស់ព្រះអង្គ។ ទោះខ្លួនជាមនុស្សធម្មតា ក៏ខ្លួនជាបុត្រធីតារបស់ព្រះបិតាដែរ។ នេះជាកិត្តិយសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់យើងជាគ្រិស្តបរិស័ទ តែកិត្តិយសនេះមិនមកពីខ្លួនយើងទេ ជាព្រះអំណោយទាននៃព្រះបិតា។ “ពេលចុងក្រោយ” គឺឥឡូវនេះហើយ! យើងទទួលព្រះជន្មផ្ទាល់របស់ព្រះបិតាក្នុងខ្លួន។ យើងត្រូវសុខចិត្តបូជាជីវិតសម្រាប់អ្នកដទៃរួមនិងព្រះយេស៊ូ ដែលសព្វព្រះហឫទ័យបូជាព្រះជន្មដើម្បីសម្តែងនូវក្តីស្រលាញ់ដ៏ហួសពីការស្មានរបស់មនុស្ស។



**ថ្ងៃទី ២០ សីហា ២០០៦ ត្រូវនឹងអាទិត្យទី ២០ ប្រចាំឆ្នាំ ខ**

## “អ្នកទំពាអៀងពាក្យសំដីរបស់ខ្ញុំ អ្នកនោះមានព្រះជន្មរបស់ព្រះជាម្ចាស់ផ្ទាល់ក្នុងខ្លួន”

(យ៉ូហាន ៦,៥១-៥៨)

គ្រិស្តបរិស័ទជាអ្នករួមស្លាប់រួមរស់ជាមួយព្រះគ្រិស្ត ក្នុងគ្រប់កិច្ចការ គ្រប់ពេលវេលាប្រចាំជីវិត។ ព្រះយេស៊ូជាព្រះបន្ទូលដែលកើតជាមនុស្ស (យ៉ូហាន ១,១៤) ហេតុនេះហើយបានជាគ្រិស្តបរិស័ទត្រូវតែ “ទំពា” ព្រះបន្ទូលព្រះយេស៊ូទុកជាអាហារដែលផ្តល់ជីវិត ពុំមែនជីវិតខាងរូបកាយនោះទេ គឺជីវិតខាងវិញ្ញាណវិញ។ ការរស់នៅរបស់លោកយេស៊ូក្នុងឋានៈជាមនុស្សធម្មតា ជា“សាច់ និងឈាម” ដែលអ្នកជឿលើព្រះអង្គត្រូវទំពា។ ទំនាក់ទំនងរបស់លោកយេស៊ូជាមួយអ្នកដទៃនៅក្នុងឋានៈជាមនុស្ស កិច្ចការទាំងប៉ុន្មានដែលព្រះអង្គប្រព្រឹត្តក៏ជាព្រះបន្ទូល និងជាអាហារសម្រាប់អ្នកជឿដែរ។ ហេតុនេះហើយគ្រិស្តបរិស័ទយកចិត្តទុកដាក់នឹកសញ្ជឹងអំពីព្រះគម្ពីរដូចជា “ទំពាអៀង” ព្រះបន្ទូលដើម្បីរួមរស់ជាមួយព្រះយេស៊ូក្នុងគ្រប់កាលៈទេសៈ។

ធម្មតាអ្នកស្តាប់អត្ថបទគម្ពីរនេះនឹកភ្លាមដល់ពេលខ្លួនទទួលព្រះកាយ។ ប៉ុន្តែត្រូវប្រយ័ត្នដែរ ពិធីទទួលព្រះកាយពុំមែនជាមនោគមម្យ៉ាង ដែលផ្តល់អាហារទិព្វនោះទេ។ ពេលណាយើងទទួលព្រះកាយព្រះគ្រិស្ត យើងប្រកាសជំនឿថា យើងចង់រួមស្លាប់រួមរស់ជាមួយព្រះយេស៊ូ ដែលបានបូជាព្រះជន្មនៅលើឈើឆ្កាង។ ពេលយើងជាគ្រិស្តបរិស័ទរួមគ្នាថ្វាយអភិបូជា យើងរួមជាមួយព្រះយេស៊ូ ដែលស្រលាញ់ព្រះបិតាក្នុងនាមយើងទាំងអស់គ្នា។ ពេលយើងទទួលព្រះយេស៊ូ យើងសូមចូលរួមជាមួយព្រះយេស៊ូដែលស្រឡាញ់ព្រះបិតា និងមនុស្សលោកហួសពីការស្មានរបស់មនុស្ស។ សូមបូជាជីវិតរួមជាមួយព្រះអង្គ។

**ថ្ងៃទី ២៧ សីហា ២០០៦ ត្រូវនឹងអាទិត្យទី ២១ ប្រចាំឆ្នាំ ខ**

## “តើឱ្យយើងទៅរកនរណាវិញ ព្រះបន្ទូលព្រះអង្គផ្តល់ជីវិតអស់កល្បជានិច្ច”

(យ៉ូហាន ៦,៦០-៦៩)

សាវ័កជាច្រើនលែងដើរតាមព្រះយេស៊ូ ព្រោះព្រះបន្ទូលព្រះអង្គធ្ងន់ពេក។ បើសិនយើងរិះគិតពីជំនឿគ្រិស្ត-បរិស័ទ ប្រហែលអ្នកខ្លះមិនព្រមជឿដូចគេដែរ។ តើធ្វើដូចម្តេច ឱ្យមនុស្សម្នាក់ ដែលគេសម្លាប់យ៉ាងសែនអាម៉ាស់លើឈើឆ្កាងដូចទាសករម្នាក់ ត្រឡប់ទៅជាព្រះគ្រិស្ត និងជាព្រះអម្ចាស់របស់ខ្លួន? នេះជាជំនឿរបស់យើង។ បើគិតឱ្យមែនទែន ជំនឿនេះលើលាមែន គ្មាននរណាអាចទទួលបានទេ ពីព្រោះជំនឿនេះជំទាស់នឹងប្រាជ្ញាមនុស្សខ្លាំងពេក! យើងអាចយល់ច្បាស់អំពីមូលហេតុ ដែលបណ្តាលធ្វើឱ្យសាវ័កលះបង់ព្រះយេស៊ូចោល ដូចសព្វថ្ងៃ មានគ្រិស្តបរិស័ទខ្លះលះបង់ជំនឿរបស់ខ្លួនដូច្នេះដែរ។

យើងត្រូវនឹកថា ជំនឿគឺការផ្ញើជីវិតទាំងស្រុងលើព្រះយេស៊ូ មិនមែនមកពីយើងរិះគិតតាមប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ឬមកពីចំណេះនោះទេ គឺមកពីព្រះបិតាទាក់ទាញចិត្តយើងឱ្យផ្ញើជីវិតលើព្រះយេស៊ូវិញលែងពឹងផ្អែកលើកុសលផលបុណ្យដែលខ្លួនបានសន្សំនោះទៀតហើយ។ និស្ស័យលោកីយ៍គឺប្រាជ្ញាចំណេះ កុសលផលបុណ្យ មិនអាចនាំឱ្យមនុស្សយល់អំពីព្រះជន្មដែលព្រះបិតាប្រទានឱ្យដល់អ្នកដែលផ្ញើជីវិតលើព្រះយេស៊ូបានទេ មានតែព្រះវិញ្ញាណ គឺព្រះប្រាជ្ញាញាណផ្ទាល់របស់ព្រះបិតាវិញឯណោះ ដែលអាចប្រទានព្រះជន្មអស់កល្បជានិច្ចបាន។ ទោះបីជាយើងមិនយល់ពីជំនឿរបស់ខ្លួនបានច្បាស់យ៉ាងណាក្តី ក៏យើងថ្លែងដូចសាវ័កសិលាថា: “តើយើងទៅរកនរណាទៀត?” កាលពីមុន យើងរកព្រះពុទ្ធជាព្រះបរមគ្រូ ព្រះអង្គត្រួសត្រាយផ្លូវឱ្យជម្រះខ្លួន ដើម្បីមនុស្សអាចចូលបរិនិព្វានបាន។ រីឯព្រះយេស៊ូទោះបើយើងពុំយល់ច្បាស់ជាក់ស្តែងក្តី ក៏យើងជឿថា ព្រះអង្គអាចណែនាំយើងទៅកាន់ព្រះបិតា និងប្រទានព្រះជន្មផ្ទាល់របស់ព្រះបិតាមកឱ្យយើង។ ព្រះយេស៊ូពិតជាមានព្រះបន្ទូលដែលផ្តល់ជីវិតរបស់ព្រះបិតាឱ្យយើងទៅជាបុត្រធីតារបស់ព្រះបិតា។

**សូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះជំនួយនៃក្រុមការងារមណ្ឌលវប្បធម៌កាតូលិកនៅកម្ពុជា!**



## ដំណឹងល្អសម័យទំនើប!

បងប្អូនជ្រាបរួចហើយថា ដំណឹងល្អអំពីព្រះយេស៊ូបានចូលមកដល់ប្រទេសកម្ពុជាយើងជាង ៤៥០ឆ្នាំ មកហើយ។ ហើយព្រះសហគមន៍ក៏ជួបប្រទះនូវឧបសគ្គជាច្រើនដែលរាំងស្ទះដល់ដំណើរការអភិវឌ្ឍន៍របស់ខ្លួនដែរ។ គ្រិស្តបរិស័ទត្រូវបានធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយសារសង្គ្រាមរហូតដល់ទទួលមរណភាពដើម្បីរក្សានូវជំនឿរបស់ខ្លួន។ ប៉ុន្តែការស្លាប់របស់មរណសាក្សីនេះ គឺមិនមែនជាការឥតប្រយោជន៍ឡើយ។ លោកបូជាចារ្យទម្លាប់សុផល លើកឡើងថា: “ឈាមរបស់មរណសាក្សីជាជីជាតិធ្វើឱ្យជំនឿរបស់យើងលូតលាស់ឡើង”។ ដូចព្រះបន្ទូលថា: “គ្រាប់ស្រូវធ្លាក់នៅលើដី បើមិនងាប់ទេនោះ វាមិនអាចបង្កើតផលឡើយ”។ តើយើងត្រូវរស់នៅ និងប្រកាសដំណឹងល្អ ក្នុងសម័យទំនើបនេះយ៉ាងដូចម្តេច? មហាសន្និបាត វ៉ាទីកង់ទី២ ក្នុងឆ្នាំ១៩៦២-១៩៦៥ សម្រេចឱ្យជាតិសាសន៍នីមួយៗ ប្រើវប្បធម៌ខ្លួនដើម្បីលើកតម្កើងព្រះជាម្ចាស់។ ព្រះសហគមន៍នៅកម្ពុជាបានខំយកចិត្តទុកដាក់លើចំណុចនេះទាំងលក្ខណៈបុរាណ និងទំនើប។ ប៉ុន្តែនៅមិនទាន់ចុះសម្រុងគ្នាខ្លះ ដែលជាបញ្ហាមួយត្រូវរិះគិតរួមគ្នា។ អ្នកនាំសារ សូមលើកយកមតិ២ផ្ទុយគ្នា គឺថា សព្វថ្ងៃធ្វើខុសច្រើនពីបុរាណ និងបុរាណអភិរក្សជ្រុលហើយខុសច្រើនជាដើម។ ប៉ុន្តែ អ្នកនាំសារ យល់ថាគ្មានមតិណាមួយ មិនត្រូវឡើយ ព្រោះបុរាណត្រូវតាមសម័យកាលនោះ និងបច្ចុប្បន្នត្រូវតាមបច្ចុប្បន្ននេះដែរ។ សរុបមកយើងរៀនពីបទពិសោធន៍ចាស់ និងអភិវឌ្ឍតាមគំនិតថ្មីដើម្បីធ្វើឱ្យ ដំណឹងល្អរីកចម្រើនស្របតាមសម័យកាល។

អ្នកនាំសារ

## ខ្ញុំនៅជាប់នឹងបងប្អូនជានិច្ច!

Photo: L. Sovanna

នៅថ្ងៃទី២៣ កក្កដា មានអភិបូជាអរព្រះគុណព្រះជាម្ចាស់ និងថ្លែងអំណរគុណលោកឪពុកង៉ែត វិន័យ ដែលបានបំពេញបេសកកម្មអស់រយៈពេល៥ឆ្នាំ នៅព្រះសហគមន៍កំពង់ធំក្រោយពីបានតែងតាំងជាបូជាចារ្យនាឆ្នាំ២០០១។ អភិបូជាធ្វើនៅព្រះសហគមន៍ព្រែកស្បូវ និងមានការចូលរួមពីបងប្អូនគ្រិស្តបរិស័ទទាំងប្រាំព្រះសហគមន៍នៅកំពង់ធំ។ លោកបូជាចារ្យង៉ែត វិន័យ មានប្រសាសន៍ថា ការចាកចេញនេះ មិនមានន័យថាឃ្លាតឆ្ងាយពីបងប្អូននោះទេ គឺលោកនៅជាប់ជានិច្ច ពេលយើងអធិដ្ឋានកោតសរសើរព្រះជាម្ចាស់។ សូមបញ្ជាក់ថា លោកនឹងចេញពីកម្ពុជាក្នុងខែខាងមុខនេះមួយរយៈ ដើម្បីទៅព្យាបាលជំងឺនៅបារាំង និងសិក្សាបន្ថែម។ សូមអធិដ្ឋានសម្រាប់លោកផង !

## បិទវគ្គសាលាមត្តេយ្យសន្តវិនសេន ដឺ ប៉ូល

Photo: DR

កាលពីព្រឹកថ្ងៃច័ន្ទ ទី១៧ កក្កដាឆ្នាំ២០០៦ នៅមណ្ឌលសន្តវិនសេន ដឺ ប៉ូល នៃព្រះសហគមន៍បាត់ដំបង បានធ្វើនូវកម្មវិធីបិទវគ្គសម្រាប់កុមាររៀន ថ្នាក់មត្តេយ្យអង់គ្លេស និងថ្នាក់ភាសាខ្មែរ។ ក្នុងកម្មវិធីនេះ មានការចូលរួមពីសំណាក់ លោកអភិបាលគីកេហ្វីការេដូ លោកឪពុកពេដ្រូ បងស្រីគណៈកម្មការព្រះសហគមន៍ លោកប្រធានឃុំ ភ្ញៀវជាតិ-អន្តរជាតិជាច្រើនរូប មាតាបិតាសិស្ស ព្រមទាំងសិស្សានុសិស្សប្រមាណជា ២០០នាក់។

ដោយមានការសម្តែងនូវចម្រៀងកាយវិការរបស់កុមារាកុមារីដែលរៀននៅមណ្ឌល កម្មវិធីនេះបានប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងសប្បាយរីករាយ។ នៅកិច្ចបញ្ចប់កម្មវិធី មណ្ឌលក៏បានធ្វើការចែករង្វាន់ និងប័ណ្ណសរសើរដល់សិស្សដែលបានទទួលចំណាត់ថ្នាក់ពីលេខ១ ដល់លេខ៣ផងដែរ។

សុជាតិ

## អេម៉ាន្យូអែល សម្លេងពីព្រះសហគមន៍កាតូលិក

បាត់ដំបង : FM 91.0 Mhz
ម៉ោង ៧:៣០-៨:០០ រាល់យប់ថ្ងៃសៅរ៍។

ភ្នំពេញ : FM 99.5 Mhz
ម៉ោង ៧:០០-៧:៣០ រាល់ល្ងាចថ្ងៃសៅរ៍។

## សូមលោកអេមីលឆាប់ជា!

Photo: L. Sovanna

នៅល្ងាចថ្ងៃទី៧ កក្កដា លោកអភិបាលគីកេ លោកអភិបាលអន់តូនី និងតំណាងអនុគណៈកម្មការទាំងបីភូមិភាគ បានទៅសួរសុខទុក្ខលោកអភិបាលអេមីល ដេតម្ប ប្រចាំភូមិភាគភ្នំពេញ ដែលទៅព្យាបាលជំងឺនៅប្រទេសបារាំងនៅថ្ងៃទី១២ កក្កដា។ លោកអភិបាល ផ្តាំផ្ញើថា : "ខ្ញុំទៅបារាំងដើម្បីមើលជំងឺ និងមិនទាន់ដឹងពេលណាមកវិញ។ សូមឱ្យព្រះសហគមន៍បន្តលើកទឹកចិត្តគ្នាដើម្បីឱ្យយើងធ្វើជាសាក្សីនៃក្តីមេត្តាករុណារបស់ព្រះជាម្ចាស់"។

ធារី

## អបអរសាទរខួបតែងតាំងលោកគីកេ ហ្វីការេដូ ជាអភិបាលភូមិភាគបាត់ដំបង និងខួបតែងតាំងលោកបូជាចារ្យ

កាលពីព្រឹក ថ្ងៃអាទិត្យ ទី២ កក្កដា ឆ្នាំ២០០៦ កន្លងទៅនេះ នៅព្រះសហគមន៍បាត់ដំបង មានប្រារព្ធធ្វើនូវពិធីគម្រប់ខួប ឆ្នាំទី៦ នៃការតែងតាំងលោកគីកេហ្វីការេដូ ធ្វើជាអភិបាល ព្រះសហគមន៍កាតូលិកប្រចាំភូមិភាគបាត់ដំបង។ ពិធីនេះបានធ្វើឡើងដោយមានការចូលរួមអបអរសាទរពីសំណាក់បងប្អូនគ្រិស្តបរិស័ទដ៏ច្រើនកុះករ ដែលនេះបានញ៉ាំងធ្វើឱ្យពិធីប្រព្រឹត្តទៅបានយ៉ាងសែនសប្បាយរីករាយ នៅក្រោមស្លូវទះដៃសាទរ និងមានការជូនផ្កា ជានិមិត្តរូបនៃក្តីស្រលាញ់ និងគោរពដល់លោកអភិបាល។ ទន្ទឹមគ្នានេះដែរ នៅល្ងាចថ្ងៃច័ន្ទ ទី៣ នាខែឆ្នាំដដែល ព្រះសហគមន៍ក៏មានប្រារព្ធធ្វើពិធីរំឭកពីការបំបួស ធ្វើជាលោកបូជាចារ្យ របស់លោកអភិបាលគីកេ លោកឪពុកទម្លាប់សុផល ហើយនិងលោកឪពុកអ៊ិនឌិនផងដែរ។ លោកអភិបាលគីកេ មានប្រសាសន៍ប្រាប់ថា : "ខ្ញុំមានសេចក្តីអំណរសប្បាយរីករាយជាខ្លាំងណាស់ ដែលព្រះជាម្ចាស់បានត្រាស់ហៅ យើងទាំងបីនាក់នេះ ឱ្យបានក្លាយជាអ្នកគង្វាល នៅព្រះសហគមន៍កាតូលិកនៅកម្ពុជា"។

ភីរុណ





## ជំនឿដែលព្រះជាម្ចាស់ប្រទាន

អ្នកនាងឃីម ចាន់ដារី ជនជាតិភាគតិចព្រៅ រស់នៅក្នុងខេត្តរតនគីរី ដែលសព្វថ្ងៃនេះ អ្នកនាងមិនមែនជាជនជាតិភាគតិច ដែលស្លាយកាផា ស្លៀកប៊ុំង ដែលជាសម្លៀកបំពាក់ដើមរបស់ជនជាតិភាគតិចនោះទេ។ នាងបានប្រែក្លាយមកជាជនជាតិខ្មែរក្រោមធម្មតា ជាពិសេសអ្វីដែលអស្ចារ្យទៀតនោះគឺអ្នកនាងបានប្រែក្លាយនូវជំនឿរបស់នាងផងដែរ។ នាង និងក្រុមគ្រួសារបានសម្រេចចិត្តដើរតាមផ្លូវរបស់ព្រះជាម្ចាស់ប្រកបដោយជំនឿពេញបរិបូរណ៍ ទោះបីជានាងទើបតែសម្រេចចិត្តដើរតាមព្រះជាម្ចាស់ក៏ដោយ។

Photo: M. Kunthear
ព្រះវិហារព្រះសហគមន៍កាតូលិករតនគីរី

អ្នកនាងចាន់ដារី និយាយថា : "ខ្ញុំគោរពគ្រិស្តសាសនា ដោយយល់ឃើញថា សាសនានេះល្អ ព្រះជាម្ចាស់បង្កើតមេឃដី និងគង់នៅជាមួយយើង"។ នាងបន្តថា តាំងពីនាងក្លាយជាគ្រិស្តបរិស័ទមក ក្រុមគ្រួសារនាងមានសេចក្តីសុខជានិច្ច។ អ្នកនាងដារី រៀបរាប់ទៀតថា ការគោរពសាសនានៅទីនេះ មិនមានការប្រកាន់ ឬមើលងាយពីអ្នកជិតខាងទេ គឺពួកគាត់ ក៏ដូចជាគ្រិស្តបរិស័ទដទៃទៀត មានសេរីភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការគោរពតាមបន្ទូលព្រះជាម្ចាស់ មិនដែលមានរឿងអ្វីកើតឡើងនោះទេ។ នៅពេលមានធ្វើពិធីអ្វីមួយប្រជាជននៅជុំវិញនេះមកចូលរួមលេងសប្បាយជាមួយពួកយើងជានិច្ច។

មុំ គន្ធា

## ពិធីចែកវិញ្ញាបនបត្រឱ្យសិក្ខាកាមជំនាន់ទី១២ នៃសាលាដុនបូស្កូនារី

Photo: K. Kagha

ពិធីចែកវិញ្ញាបនបត្រដល់សិក្ខាកាមចំនួន១២០រូប ក្នុងនោះរួមមាន ផ្នែកកុំព្យូទ័រ និងលេខាធិការិនី (ទួលគោក) ចំនួន ៦២នាក់ ផ្នែកវិជ្ជាមេផ្ទះ (ទឹកថ្លា) ចំនួន ២៨នាក់ និងខេត្តបាត់ដំបង ផ្នែកអគ្គិសនី និងកាត់ដេរ ចំនួន៣០នាក់។ ក្នុងពិធី មានការអញ្ជើញចូលរួមជាកិត្តិយស ពីសំណាក់ឯកឧត្តមជ័យ ចាប អនុរដ្ឋលេខាធិការក្រសួងអប់រំ លោកអភិបាលភូមិភាគបាត់ដំបង គីកេ ហ្វីការេដូ លោកលេអូ ឈូវ៉ា អនុប្រធានមូលនិធិដុនបូស្កូកម្ពុជានិងភ្ញៀវកិត្តិយសជាច្រើនរូបទៀត។ កម្មវិធីនេះប្រព្រឹត្តទៅ នៅព្រឹកថ្ងៃទី២២ កក្កដា ឆ្នាំ២០០៦ នៅសាលាដុនបូស្កូទឹកថ្លា-ភ្នំពេញ។

កញ្ញា

## បើកឱ្យប្រើព្រះវិហារជួសជុលថ្មី

Photo: H. Soktheary

កាលពីព្រឹក ថ្ងៃអាទិត្យ ទី០២ កក្កដា ២០០៦ កន្លងទៅ ទោះបីមានភ្លៀងរលឹម ពេញមួយថ្ងៃយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏គ្រិស្តបរិស័ទទាំងក្មេងចាស់បានចូលរួមអបអរសាទរ ព្រះវិហារ ដែលទើបបានជួសជុល និងបើកឱ្យប្រើប្រាស់វិញនៅព្រះសហគមន៍ក្រុងព្រះសីហនុ។ ព្រះវិហារនេះបានកសាងឡើង នៅឆ្នាំ១៩៦៤ ដែលជាគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់លោកអភិបាលអ៊ីវ រ៉ាមូស។ នៅក្នុងពិធីដ៏រីករាយនេះផងដែរ ក៏មានកូនក្មេងចំនួន ៤នាក់ បានទទួលពិធីជ្រមុជទឹក។ លោកបូជាចារ្យ ស្រ៊ីប្រាម៉ុង វិរៈជ័យ មានប្រសាសន៍ក្នុង ពិធីអភិបូជា ផ្តាំផ្ញើគ្រិស្តបរិស័ទថា : "នៅខណៈនេះ យើងមានព្រះវិហារថ្មី ហើយ។ ព្រះវិហារនេះមានលាបពណ៌ដូចកាលពីសម័យដើមអ៊ីចឹង។ ដូចនេះសូមឱ្យយើងទាំងអស់គ្នា ខិតខំចូលរួមថែរក្សាវាឱ្យនៅតែស្អាតល្អជានិច្ចហើយ ជាពិសេសនោះសូមឱ្យយើងរួមសាមគ្គីគ្នាឡើង ពីព្រោះថា ប្រសិនបើយើងមានកន្លែងថ្មីហើយ ប៉ុន្តែគ្រិស្តបរិស័ទមានការបែកបាក់គ្នានោះ វាក៏គ្មានប្រយោជន៍អ្វីសម្រាប់ជំនឿយើងដែរ"។

ហ៊ូ សុខធារី

## ក្រុមបងស្រីដូមីនិកូ

ក្រុមបងស្រីដូមីនិកូ ដែលមកដល់ស្រុកខ្មែរជាងមួយឆ្នាំមកហើយ ឥឡូវនេះកំពុងបំពេញសកម្មភាពរបស់ខ្លួននៅព្រះសហ-គមន៍ក្រុងព្រះសីហនុ និងកោះកុង។ ក្រុមបងស្រីជួយដល់ព្រះសហគមន៍ ដូចជាបង្រៀនប្រជាជន យុវជន គ្រិស្តបរិស័ទអំពីអនាម័យ សុខភាព ភាសាអង់គ្លេស និងការអប់រំជំនឿជាដើម។ បងស្រីអាមេលា និយាយថា : "ព្រះជាម្ចាស់ត្រាស់ហៅយើង ឱ្យឈានឆ្ពោះទៅរកមនុស្ស ជួយដល់ប្រជាជន ដែលយើងត្រូវចែកចាយនូវសេចក្តីពិត មិនត្រឹមតែពាក្យសម្តីទេ គឺថែមទាំងសកម្មភាពដែលយើងប្រព្រឹត្តជាមួយគេផងដែរ"។ ធារី

# ព្រះសហគមន៍នៅកម្ពុជារម្លឹកប្រវត្តិរបស់ខ្លួន

**អ្នកតំណាងព្រះសហគមន៍ទាំងបីភូមិភាគ ១៣០នាក់ បានមកសិក្សាស្វែងយល់រួមគ្នាពីប្រវត្តិព្រះសហគមន៍នៅកម្ពុជា និងរិះគិតរកយុទ្ធសាស្ត្រផ្សេងៗ ដើម្បីអភិវឌ្ឍព្រះសហគមន៍នាពេលអនាគត ក្នុងអង្គសន្និបាតរយៈពេល៤ថ្ងៃ ពីថ្ងៃទី១១-១៤ កក្កដា នៅព្រះវិហារសន្តយ៉ូសែប-ផ្សារតូច ក្រុងភ្នំពេញ។**

លោកតាប៉ុងស្វដ៏ពន្យល់អំពីប្រវត្តិព្រះសហគមន៍

Photo: L. Sovanna

នេះគឺជាពេលវេលាយ៉ាងសំខាន់ ដើម្បីបកស្រាយ ឱ្យកាន់តែច្បាស់ ចំពោះចម្ងល់ផ្សេងៗ និងការយល់ច្រឡំរបស់បងប្អូនមួយចំនួនដែលយល់ថាព្រះសហគមន៍នៅកម្ពុជា ជាសាសនាមួយថ្មី។ ហើយវាក៏ជាពេលវេលាមួយដើម្បីស្វែងយល់ពីការរស់នៅបងប្អូនមរណសាក្សីទាំងឡាយ ដែលបាននាំដំណឹងល្អមកប្រទេសដ៏តូច និងកំសត់មួយនេះកាលពី ៤៥០ឆ្នាំមុន។ អង្គសន្និបាតបានធ្វើការស្វែងយល់ជារួមនូវប្រវត្តិព្រះសហគមន៍ដើមដំបូង និងរបៀបដែលដំណឹងល្អចូលមកដល់ស្រុកខ្មែរ ដែលធ្វើឱ្យបងប្អូនដែលចូលរួមកាន់តែច្បាស់ឡើងថែមទៀត។ ជាពិសេស មានការធ្វើទស្សនកិច្ចផ្ទាល់ ទៅទីកន្លែងប្រវត្តិសាស្ត្រមួយចំនួន រួមមានដូចជា រាជធានីលង្វែក ឧដុង្គ ពញាឮ ប្រាំបីឆោម និងទីតាំងមួយចំនួនទៀត នៅក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញដោយមានលោកបូជាចារ្យប៉ុង សូដ៏ លោកបូជាចារ្យសេរ៉ាលដ៏ និងលោកបូជាចារ្យសួន ហង្សលី គឺជាអ្នកពន្យល់នៅតាមកន្លែងនីមួយៗ។ កញ្ញាអ៊ី យឹម មកពីព្រះសហគមន៍ប៉ោយប៉ែត បង្ហាញចំណាប់អារម្មណ៍ខ្លួនថា នាងនឹកស្មានថាព្រះសហគមន៍ទើបតែកើតនៅក្នុងពេលថ្មីៗនេះ ហើយក៏មិនស្មានថា មានគ្រិស្តបរិស័ទដ៏ច្រើនយ៉ាងនេះឡើយ។ បងស្រីសង្វាត នៃក្រុមគ្រួសារអ្នកស្រលាញ់ព្រះយេស៊ូ ជាប់លើឈើឆ្កាង ក៏បានចាប់អារម្មណ៍ប្រហាក់ប្រហែលនឹង កញ្ញាអ៊ី យឹម ផងដែរ ដោយបងស្រីលើកឡើងថា: "វាមានសារៈសំខាន់ណាស់ ដែលដឹងពីប្រវត្តិព្រះសហគមន៍ នៅប្រទេសយើង"។ ជាពិសេស វាធ្វើឱ្យបងស្រីនឹកដល់បងប្អូនមរណសាក្សី ដែលបានបូជាជីវិត និងថ្វាយខ្លួនសម្រាប់ព្រះគ្រិស្ត ដូចជា បងប្អូនគ្រិស្តបរិស័ទ និងបូជាចារ្យបារាំង ដែលស្លាប់ នៅប្រាំបីឆោម ដែលជាកន្លែងកំណើតក្រុមស្រលាញ់ឈើឆ្កាងជាដើម។

**ខួប ៤៥០ឆ្នាំ នៅតាំងគោក**

**អង្គសន្និបាតក៏បានរួមគ្នារិះគិតអរព្រះគុណព្រះជាម្ចាស់ចំពោះការប្រទានឱ្យមានដំណឹងល្អក្នុងស្រុកខ្មែរ បានរយៈពេល ៤៥០ ឆ្នាំហើយ ដោយសម្រេចថា នឹងបង្កើតគណៈកម្មការអន្តរភូមិភាគដើម្បីរៀបចំកម្មវិធីបុណ្យ នៅថ្ងៃទី៣ ធ្នូ ឆ្នាំ២០០៦ នៅដីមរណសាក្សី ព្រះសហគមន៍តាំងគោក។**

លោកបូជាចារ្យសេរ៉ាលដ៏ពន្យល់ពីប្រវត្តិព្រះសហគមន៍នៅពញាឮ

Photo: L. Sovanna

តាមប្រវត្តិព្រះសហគមន៍ មានឧបសគ្គជាច្រើនដែលរាំងស្ទះដល់ការរីកចម្រើន និងធ្វើឱ្យព្រះសហគមន៍បែកបាក់ ដូចជាសង្គ្រាមក្នុងស្រុក។ ជាក់ស្តែងនាអំឡុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៧០ ព្រះវិហារច្រើន ត្រូវបានបំផ្លាញ និងព្រះសហគមន៍ ជាច្រើនត្រូវបាត់បង់។ លោកអភិបាល លោកបូជាចារ្យ និងគ្រិស្តបរិស័ទជាច្រើនរូប ត្រូវបានសម្លាប់។ នៅក្នុងអង្គសន្និបាតនេះ លោកអភិបាលអ៊ីវ រ៉ាមូស ពន្យល់រំលែកញែកថា: "នៅពេលយើងគ្មានព្រះវិហារ ពុំមានន័យថា យើងគ្មានព្រះសហគមន៍នោះទេ"។ លោកបានបន្តថា ព្រះវិហារជាសញ្ញាដ៏ល្អនៅក្នុងចំណោមបងប្អូនកាន់សាសនាផ្សេងៗ។ លោកអភិបាល បានរំឭកប្រវត្តិក្នុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៦០ ថា នៅក្រុងភ្នំពេញ មានព្រះវិហារជាច្រើន មានបងប្អូនរស់នៅជុំវិញព្រះវិហារ ដូច្នេះគេក៏ហៅថា ភូមិកាតូលិក។ ដោយឡែកសព្វថ្ងៃនេះ យើងគ្មានព្រះវិហារច្រើនឡើយ តែយើងមានព្រះសហគមន៍ស្ទើរ... ...នៅគ្រប់ទីកន្លែងក្នុងប្រទេស និងនៅលាយឡំជាមួយនិងបងប្អូនពុទ្ធបរិស័ទ។ សម្រាប់ចំនុចនេះ លោកបូជាចារ្យ ទម្លាប់ សុផល បានប្រៀបធៀបការបាក់បែកនេះ ទៅនឹងតំណក់ទឹកដែលបានធ្លាក់ចុះ ហើយក៏បែកជាចំណែកៗ គឺព្រះសហគមន៍បែកទៅច្រើនកន្លែង។ លោកបញ្ជាក់ថា ឈាមរបស់មរណសាក្សី គឺជាជីដែលធ្វើឱ្យជំនឿរបស់យើងរីកចម្រើន។

ក្នុងអង្គសន្និបាត ក៏បានរិះគិតនូវចំនុចផ្សេងៗ ដែលធ្វើឱ្យរាំងស្ទះដល់ការអភិវឌ្ឍន៍របស់ព្រះសហគមន៍ និងរកវិធីសាស្ត្ររួមគ្នាដើម្បីកសាងព្រះសហគមន៍ ដូចជា ការធ្វើទំនាក់ទំនងជាមួយសាសនាផ្សេងៗ។ យើងត្រូវស្គាល់ខ្លួនយើងជានរណា និងរស់នៅឱ្យសមតាមព្រះបន្ទូល។ ព្យាយាមពន្យល់ដល់គេឱ្យយល់ពីគ្រិស្តសាសនា និងខ្លួនយើងត្រូវយល់ពីគេផងដែរ។ ចំពោះការអប់រំ ជាសំណូមពរ គឺធ្វើយ៉ាងណាឱ្យមានកម្មវិធីស្របតាមវិទ្យាសាស្ត្រ និងសម័យកាលដែរ។ នៅក្នុងសង្គមទំនើបនេះ ព្រះសហគមន៍ជួយយុវជនកុំឱ្យមានការភ្លើតភ្លើន ដោយមានកម្មវិធីសំណាក់ធម៌ ឱ្យបានច្រើនដង និងឱ្យយុវជន យុវនារី មានសកម្មភាពច្រើនឡើង ក្នុងព្រះសហគមន៍។ ពេលទំនេរ សូមណែនាំក្មេងឱ្យចេះអធិដ្ឋាន និងឧស្សាហ៍ទៅព្រះវិហារជាដើម និងមានចំនុចផ្សេងៗច្រើនទៀត។

អង្គសន្និបាត បានបញ្ចប់ដោយជោគជ័យ និងទទួលលទ្ធផលយ៉ាងប្រសើរ។ បងប្អូនយល់ច្រើន អំពីប្រវត្តិព្រះសហគមន៍ និងការរួមគ្នាជាព្រះកាយព្រះគ្រិស្ត។ នៅពេលបិទ សន្និបាត ក៏មានអភិបូជារួមគ្នា នៅអតីតអារាមដូនជីសម្ងាត់ ជ្រោយចង្វារ ដែលសព្វថ្ងៃ ជាមជ្ឈមណ្ឌលកុមារកំព្រាក្បៀនឃ្លាំង។

អត្ថបទដោយលី សុវណ្ណា

អ្នកតំណាងយកប្រវត្តិព្រះសហគមន៍ខ្លួនមួយៗដាក់មុខអាសនៈ

Photo: L. Sovanna

អតីតអារាមដូនជីសម្ងាត់នៅជ្រោយចង្វារ និងរូបដូនជីសម្ងាត់

Photos: L. Sovanna

## ស្ថិតិស្រង់ពីអង្គសន្និបាត ទី២២

ព្រះសហគមន៍នៅកម្ពុជាសព្វថ្ងៃ មានចំនួន ៧៩។ ភូមិភាគភ្នំពេញ មាន ៣២ ព្រះសហគមន៍។ ភូមិភាគកំពង់ចាមមាន ២២ និងភូមិភាគបាត់ដំបងមាន ២៥។

**ភូមិភាគភ្នំពេញ:** ផ្សារតូច គ្រិស្តបរិស័ទគឺប្រហែល ៣០០០នាក់ ជំហានទី១ ៤៤ នាក់ និងស្វែងរក ៩១០នាក់។ ក្រុងព្រះសីហនុ គ្រិស្តបរិស័ទ ២៣៨នាក់ ជំហានទី១ ២១នាក់ និងស្វែងរក ៤៣នាក់។ កោះស្តេច គ្រិស្តបរិស័ទ ១២នាក់ និងស្វែងរក ២នាក់។ បឹងតាព្រហ្ម គ្រិស្តបរិស័ទម្នាក់ ជំហានទី១ ម្នាក់ និងស្វែងរក ៤៣នាក់។ ស្រែអំបិល គ្រិស្តបរិស័ទ ៥៨នាក់ និងស្វែងរក ២០នាក់។ កោះខ្សុង គ្រិស្តបរិស័ទ ១០នាក់ ជំហានទី១ ១៥នាក់ និងស្វែងរក ៣០នាក់។ កោះកុង គ្រិស្តបរិស័ទ ៩០នាក់ និងស្វែងរក ៤នាក់។ បឹងទំពុន គ្រិស្តបរិស័ទ ៦៥នាក់ ជំហានទី១ ១០នាក់ និងស្វែងរក ១០០នាក់ ។ ពោធិ៍ធំ គ្រិស្តបរិស័ទ ១០៦ នាក់ និងស្វែងរក ៥នាក់។ កោះធរា គ្រិស្តបរិស័ទ ៩១២នាក់ និងស្វែងរក ២០ នាក់។ អន្លង់ក្ងាន គ្រិស្តបរិស័ទ ១០៤នាក់ និងស្វែងរក ១០នាក់។ កំពង់ចម្លង គ្រិស្តបរិស័ទ ៤០៩នាក់ និងស្វែងរក ១៥នាក់។ ស្វាយប៉ាក គ្រិស្តបរិស័ទ ៤៧៩ នាក់ ជំហានទី១ ២០នាក់ និងស្វែងរក ១០១នាក់។ ទួលតាំង គ្រិស្តបរិស័ទ-២៥០ និងស្វែងរក-៦៥។ អរិយក្សត្រ គ្រិស្តបរិស័ទ-៤៨៩។ បឹងឈូក គ្រិស្តបរិស័ទ ២០៦ និងជំហានទី១-៣។ ពោធិ៍ចិនតុង គ្រិស្តបរិស័ទ-១៦៥ និងជំហានទី១-១២។ វត្តចំប៉ា គ្រិស្តបរិស័ទ-៩០០ និងជំហានទី១-៣។ ចំការទៀង គ្រិស្តបរិស័ទ ៥០ ជំហានទី១-២៥ និងស្វែងរក-៣០។ ជុំគីរី គ្រិស្តបរិស័ទ-៥០ ជំហានទី១-១៨ និងស្វែងរក-៣២។ ព្រែកប្រសប់ គ្រិស្តបរិស័ទ-២០។ កំពត គ្រិស្តបរិស័ទ-១២ និងស្វែងរក-៩។ ត្រពាំងរពៅ គ្រិស្តបរិស័ទ-១៨។ ផ្លូវត្រី គ្រិស្តបរិស័ទ-៤០០ ជំហានទី១-១៥ និងស្វែងរកម្នាក់។ សំរោងធំ គ្រិស្តបរិស័ទ-១១២ ជំហានទី១-២ និងស្វែងរក-៩។ មាត់ក្រសាស គ្រិស្តបរិស័ទ-១៥៤។ ត្រែងត្រយឹង គ្រិស្តបរិស័ទ-៥៣ ជំហានទី១-១១ និងស្វែងរក-១០។ ជ្រៃធំ គ្រិស្តបរិស័ទ-១១៦០ និងស្វែងរក-១០។ រោងចក្រ គ្រិស្តបរិស័ទ-១៨៦ ជំហានទី១-ម្នាក់ និងស្វែងរក-ម្នាក់។ គីរីវង្ស គ្រិស្តបរិស័ទ-២ ជំហានទី១-១៣ និងស្វែងរក-៣៥។

នៅមានតទៅលេខក្រោយ...

អត្តសញ្ញាណជាតិដើមជាការកំណត់សម្គាល់មួយរបស់ប្រជាជន និងវប្បធម៌ អរិយធម៌ផ្សេងៗទៀត របស់ប្រទេសមួយ។ ការប្រែក្លាយអ្វីមួយដែលជាចំនុចពិសេសសម្រាប់ធ្វើការសម្គាល់នូវភិនភាគ ឬអត្តសញ្ញាណរបស់ខ្លួន គឺវាអាចធ្វើឱ្យតំបន់ ឬប្រទេសជាតិមួយមានការប្រែប្រួលទៅតាមសភាពនោះដែរ។ ដូច្នេះតើនឹងមានអ្វីកើតឡើង ? ប្រសិនបើប្រពៃណីទំនៀមទម្លាប់ការរស់នៅរបស់បងប្អូនជនជាតិភាគតិចនៅតាមតំបន់ព្រៃភ្នំមានការប្រែប្រួល ឬផ្លាស់ប្តូរទៅរករបៀបថ្មី តាមសម័យទំនើប ? តើត្រូវធ្វើយ៉ាងណាដើម្បីរក្សាភាពដើមរបស់ជនជាតិភាគតិចអស់ទាំងនោះកុំឱ្យមានការបាត់បង់ ?

# ការប្រែប្រួលប្រពៃណី នៃជនជាតិភាគតិច

Photo: M. Say

ផ្ទះកូនក្រមុំនៅទាប និងផ្ទះកូនកំលោះខ្ពស់ ដែលសាងសង់ឡើងតាមប្រពៃណីរបស់ជនជាតិភាគតិចនៅខេត្តរតនគិរី

Photo: K. Kagha

បើសិនប្រិយមិត្តទាំងឡាយមានចំណាប់អារម្មណ៍ចង់ជជែកពិភាក្សាអំពីអត្ថបទនេះ សូមផ្ញើសំបុត្រមកកាន់ការិយាល័យព្រឹត្តិបត្រ "អ្នកនាំសារ" តាមរយៈលោកឪពុក បងប្រុស-បងស្រីដែលនៅជិតបំផុត។

ប្រសិនបើយើងធ្វើដំណើរពីភ្នំពេញតាមដងផ្លូវជាតិលេខ៧ ឬលេខ១៣ កាត់តាមបណ្តាខេត្តមួយចំនួនដូចជា ខេត្តកណ្តាល កំពង់ចាម ក្រចេះ និងស្ទឹងត្រែង ដែលត្រូវចំណាយពេលនៅលើកំណាត់ផ្លូវប្រវែង ៥៨៨គីឡូម៉ែត យើងនឹងទៅដល់ខេត្តមួយ ដែលសម្បូរទៅដោយភ្នំតូចធំ ព្រៃព្រឹក្សាធម្មជាតិ និងជាពិសេស ជាកន្លែងបងប្អូនជនជាតិភាគតិចរស់នៅ។

ខេត្តរតនគិរី គឺជាខេត្តមួយ សម្បូរដោយជនជាតិភាគតិចរស់នៅដែលមានប្រមាណជា ៧០% នៃប្រជាជននៅទូទាំងខេត្ត ដែលមាន ដូចជា ជនជាតិគ្រឹង ទំពួន កាវ៉ែត កាចក់ ព្នង ជាដើម ដែលនៅក្នុងចំណោមនោះ មានបងប្អូនខ្លះចេះនិយាយភាសាខ្មែរក្រោម (ជនជាតិខ្មែរធម្មតា) ផងដែរ។

## ប្រពៃណីថ្មីកើតឡើង

លោកផាន ភិរិន ប្រធានមន្ទីរអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ ខេត្តរតនគិរី មានប្រសាសន៍ថា : "ខ្ញុំសង្កេតឃើញថា មានការខុសប្លែកគ្នាច្រើន ចាប់តាំងពីខ្ញុំមានវត្តមានក្នុងខេត្តនេះជាលើកដំបូងនៅឆ្នាំ១៩៩៥។ នៅឆ្នាំ១៩៩៥ យើងឃើញខេត្តរតនគិរីទាំងធនធានធម្មជាតិដីធ្លីប្រពៃណីវប្បធម៌ និងការសាមគ្គីផ្ទៃក្នុងនៅក្នុងសហគមន៍មួយៗ មានសភាពស្អិតរមួត ជិតស្និទ្ធរវាងគ្នានិងគ្នា។ ប៉ុន្តែ ចាប់ពីឆ្នាំ២០០០ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ទាំងធនធានធម្មជាតិ ប្រពៃណីបងប្អូនជនជាតិភាគតិច និងសាមគ្គីភាពផ្ទៃក្នុងហាក់ដូចជាមានការបាត់បង់ច្រើន"។

លោកបន្តថា មហិច្ឆតាក្នុងការដើរឱ្យទាន់សម័យនិយម ដូចប្រជាពលរដ្ឋមកពីខេត្តក្រោម ជនជាតិភាគតិច មិនខ្លាចលះបង់អ្វីៗទាំងអស់ដែលខ្លួនមានទេ កុំថាឡើយតែដីធ្លី សូម្បីតែឧបករណ៍សម្ភារៈ សម្រាប់គាត់ប្រារព្ធធ្វើពិធីអ្វីមួយ ក្នុងរដូវប្រពៃណីម្តងៗ ដូចជាគ្រឿងអលង្ការធ្វើពីភ្លុក ឬឆ្អឹងសត្វ ក៏ពួកគាត់លក់ដើម្បីទិញម៉ូតូ កង់ ឬម៉ាញ៉េជាដើម។ ប្រពៃណីសាមគ្គីភាពផ្ទៃក្នុង ក៏ត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរដែរ ពីដើម នៅពេលដែលពួកគាត់បាញ់បានសត្វពីព្រៃ ពួកគាត់បបួលទាំងអស់គ្នានៅក្នុងសហគមន៍ហូប គឺគ្មានការលក់ដូរទេ ប៉ុន្តែសព្វថ្ងៃនេះ ប្រពៃណីសាមគ្គីភាពទាំងនោះ បានបាត់បង់អស់ហើយ គឺគេមើលឃើញតែទ្រព្យសម្បត្តិ លុយកាក់។ គេមិនចែកគ្នាហូបដូចពីមុនទេ ដែលនេះជាទម្លាប់គួរឱ្យព្រួយបារម្ភ។

លោកព្យង បេប ជាជនជាតិទំពួន និងជាមេភូមិជ្រី ឃុំយក្សឡោម ខេត្តរតនគិរី មានប្រសាសន៍ឱ្យដឹងដែរថា: "នៅពេលនេះ ទាំងការរស់នៅ ទំនៀមទម្លាប់ ក៏ដូចជាប្រពៃណីរបស់ជនជាតិភាគតិចមួយចំនួន មានការផ្លាស់ប្តូរច្រើន"។ លោកបន្ថែមថា ការផ្លាស់ប្តូរនោះ គឺមានដូចជា ពិធីបុណ្យ និងពិធីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាដើម។ នៅពេលដែលប្រពៃណីវប្បធម៌ទាន់សម័យ មិនទាន់ឆ្លងទៅដល់ពួកគេនោះ បងប្អូនជនជាតិភាគតិចយើង នៅប្រកាន់ខ្ជាប់ជានិច្ច អំពីទំនៀមទម្លាប់របស់ពួកគេ ប៉ុន្តែនាប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ទម្លាប់ដែលពួកគាត់ធ្លាប់ធ្វើទាំងប៉ុន្មានត្រូវបានប្រែប្រួលស្ទើរតែទាំងអស់។

> **ខេត្តរតនគិរី**
> មានផ្ទៃដី ១១០៥២ គីឡូម៉ែត្រការ៉េ និងមានប្រជាជន ៩៤២៤៣នាក់។ រតនគិរីបានក្លាយទៅជាខេត្តនៅឆ្នាំ១៩៦០ ក្រោមរជ្ជកាលព្រះបាទនរោត្តមសីហនុ ដែលទីរួមខេត្តឈ្មោះបានលុង។ ខេត្តនេះស្ថិតនៅខ្លង់រាបភាគឦសានដែលមានព្រំប្រទល់ខាងកើតជាប់នឹងប្រទេសវៀតណាម ខាងជើងជាប់នឹងឡាវ ខាងលិច ជាប់នឹងខេត្តស្ទឹងត្រែង និងខាងត្បូងជាប់នឹងខេត្តមណ្ឌលគិរី។

## សញ្ញាណនៃការបាត់បង់

នៅតាមភូមិនីមួយៗ នៃសហគមន៍ជនជាតិភាគតិច ពិសេសក្មេងៗជំនាន់ក្រោយ បោះបង់ចោលច្រើនណាស់នូវប្រពៃណីវប្បធម៌ខ្លួន។ ពួកគេបានបោះបង់ចោលនូវអ្វីៗ ដែលពួកគេមាន ដូចជាឧបករណ៍ចាប៉ី ខ្សែដៀវ ដែលពួកគេធ្លាប់លេង។ ឥឡូវនេះ ពួកគេក៏បានបំបាត់ចោលទាំងអស់ គឺសូម្បីតែគង (ឈ្មោះឧបករណ៍ម្យ៉ាង) ដែលជាសញ្ញាសិល្បៈមួយ មានពីយូរយារមកហើយ គឺអាចនិយាយថា មានតាំងពីការកកើតបងប្អូនជនជាតិភាគតិចមកម៉្លេះ ក៏ពួកគេលក់វាចោលអស់។ ពួកគេក៏បែរមកប្រើនូវភ្លេងទំនើបជំនួសវិញ។ យុវជន-នារីជំនាន់ក្រោយនេះ មិនត្រូវការរបាំប្រពៃណីរបស់គេទេ ដែលនេះជាសញ្ញាណមួយបញ្ជាក់ថា វានឹងបាត់បង់ទៅៗ។ លោកប្រធានភូមិបេប បានប្រាប់ឱ្យដឹងថា ពុំត្រឹមតែការប្រែប្រួលឧបករណ៍ប៉ុណ្ណោះទេ សូម្បីពិធីមួយចំនួន ក៏ត្រូវផ្លាស់ប្តូរដែរ ដូចជា របៀបរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ឬបុណ្យសពជាដើម។ ពីមុន ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍របស់ពួកគេ មិនដែលមានចែកសំបុត្រអញ្ជើញដល់សាច់ញាតិ ឬមិត្តភក្តិអ្វីទេ ឱ្យតែនរណាស្គាល់ ពួកគេអាចមកចូលរួមសប្បាយជាមួយគ្នាបាន ដោយមាននាំមកជាមួយនូវស្រាពាង និងមាន់ជាដើម។ ប៉ុន្តែឥលូវអ្វីៗ ត្រូវប្រែក្លាយជាសម័យថ្មីដូចជាមានចែកជាសំបុត្រ ការកុំម៉្មង់តុម្ហូប-ល-។ ចំនុចមួយទៀតនោះ គឺពិធីបុណ្យសព ពីមុននៅពេលមានមនុស្សស្លាប់ គឺមានការវាយគង កំដរសព ប៉ុន្តែឥឡូវវាទៅជាមានការចាក់ម៉ាញ៉េរាំសប្បាយទៅវិញ។

## អាចក្លាយជាអ្នកទីក្រុងទេ ?

សព្វថ្ងៃនេះ អ្វីដែលបងប្អូនជនជាតិភាគតិចពឹងផ្អែកលើ មានតែមួយមុខគត់គឺធនធានធម្មជាតិ និងដីធ្លីតែប៉ុណ្ណោះ ពួកគេមិនអាចរស់នៅបាន ដោយខ្វះសម្បត្តិទាំងនោះបានឡើយ ពីព្រោះធនធានធម្មជាតិទាំងនោះជាទីផ្សាររបស់គេ។ ព្រលឹមឡើងគ្រួសារមួយៗ មានស្ពាយកាផា កាំបិត ពូថៅ ដើរចូលក្នុងព្រៃរកម្ហូបអាហារ បន្លែ ផ្លែឈើ ហាក់ដូចជាព្រៃនោះជាទីផ្សារពួកគេ។ វាមានសភាពខុសប្លែកពីជនជាតិខ្មែរធម្មតា ព្រោះខ្មែរព្រលឹមឡើង កាន់កន្ត្រកទៅផ្សារ ចំណែកជនជាតិភាគតិចយួរកន្ត្រកចូលព្រៃ។ ដូច្នេះកាលណា បើបាត់បង់ធនធានទាំងនោះ ពួកគេនឹងទទួលរងគ្រោះថ្នាក់ ហើយសហគមន៍ជនជាតិភាគតិចទាំងនោះ ពុំអាចក្លាយទៅជាអ្នកទីក្រុងបានទេ ព្រោះយើងឃើញហើយមកទល់នឹងពេលនេះ កម្រិតវប្បធម៌ កម្រិតនៃការយល់ដឹងរបស់បងប្អូនជនជាតិភាគតិចនៅតាមសហគមន៍នានា ជាពិសេស នៅតាមសហគមន៍ដាច់ស្រយាល ហាក់បីដូចជា គ្មានបានទទួលព័ត៌មានអ្វីទាំងអស់សម្រាប់ធ្វើឱ្យគំនិតប្រាជ្ញា និងឱ្យការយល់ដឹងរបស់គេទទួលបានច្រើន ដូចជាជនជាតិភាគច្រើននៅតាមទីក្រុង។

កំពុងតែអង្គុយចិតពោតនៅក្រោមផ្ទះ អ្នកស្រីញៀន ជាជនជាតិភាគតិចទំពួន អាយុ៥០ឆ្នាំ បានមានប្រសាសន៍ជាភាសាខ្មែររដីនៗថា : "ខ្ញុំមិនចេះអក្សរទេ ខ្ញុំអាចនិយាយឆ្លើយឆ្លងបន្តិចបន្តួចបានដោយសារខ្ញុំលក់បន្លែនៅផ្សារ"។ គាត់បន្តថា គាត់ចេះតែនិយាយតាមគេប៉ុណ្ណោះ ដល់យូរៗទៅ គាត់អាចនិយាយស្តាប់គ្នាបាន។ ការប្រកបការងារសព្វថ្ងៃ ពួកគាត់ពុំមែនរកស៊ីជួញដូរអ្វីធំដុំនោះទេ។ ពួកគាត់គ្រាន់តែធ្វើស្រែដាំដំណាំសម្រាប់លក់បន្តិចបន្តួចតែប៉ុណ្ណោះ។ ...

... ផលអវិជ្ជមាន និងការអភិរក្ស

នៅពេលដែលអ្វីមួយជាតំណាងប្រទេសក៏ដូចជាជាតិសាសន៍នៃតំបន់មួយទទួលរងនូវការប៉ះពាល់ ប្រាកដណាស់! សង្គម និងវប្បធម៌តំបន់នោះ ក៏ទទួលរងគ្រោះយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដែរ។ ជាក់ស្តែងនៅខេត្តរតនគិរី បងប្អូនជនជាតិភាគតិចបានធ្វើនូវបន្លាស់ប្តូរប្រពៃណី និងទំនៀមទម្លាប់ពួកគេបន្តិចម្តងៗ។

ម្យ៉ាងវិញទៀត កាលណា មានការបាត់បង់ដីធ្លី និងធនធានធម្មជាតិ សហគមន៍ជនជាតិភាគតិចនឹងបាត់បង់នូវប្រពៃណីវប្បធម៌របស់ខ្លួន ហើយកាលណាប្រពៃណីវប្បធម៌ទាំងនោះបាត់បង់ហើយ វាជាការបាត់បង់នូវអត្តសញ្ញាណ ជាជនជាតិភាគតិច ដែលវាហាក់ដូចជាការ “ផុតពូជ”តែម្តង។ នេះគឺជាផលប៉ះពាល់ដែលយើងត្រូវតែមើលឃើញទាំងអស់គ្នា។

តើយើងត្រូវពន្យល់ ធ្វើការណែនាំយ៉ាងណា ដើម្បីឱ្យពួកគេនៅតែថែរក្សានូវប្រពៃណីខ្លួនឱ្យបានគង់វង្ស?

ទាក់ទងដល់ចំនុចនេះ លោកផាន ភិរិន ពន្យល់ថា វាមាន២ចំនុចធំៗ ទី១ គឺធ្វើការអប់រំឃោសនាផ្សព្វផ្សាយពីការបាត់បង់ដីធ្លី ធនធានធម្មជាតិដែលធ្វើឱ្យបាត់បង់ប្រពៃណី។ ទី២ ត្រូវធ្វើយ៉ាងណាថែរក្សា កុំឱ្យបាត់បង់ធនធានធម្មជាតិ និងដីដែលពួកគាត់រស់នៅ។ សព្វថ្ងៃ គណៈកម្មាធិការអភិវឌ្ឍន៍ខេត្តបានមើលឃើញចំនុចគ្រោះថ្នាក់នេះថាមានពិតប្រាកដមែន។ យើងមានមធ្យោបាយទប់ទល់ គឺថា យើងធ្វើការចុះបញ្ជីដីសហគមន៍ជនជាតិភាគតិចទាំងនោះឱ្យទៅជាកម្មសិទ្ធិសមូហភាព។ ការធ្វើបែបនេះ មានន័យថា វាទប់ស្កាត់ អ្នកខាងក្រៅមិនឱ្យទិញបាននិងទប់ស្កាត់អ្នកខាងក្នុងមិនឱ្យលក់ដែរ។ ហើយកាលណាជនជាតិភាគតិចការពារដីធ្លីបាន គាត់អាចការពារធនធានធម្មជាតិបានដែរ។ កាលណាទាំង២នេះត្រូវបានការពារ នោះវប្បធម៌ប្រពៃណី និងអត្តសញ្ញាណ ក៏មិនអាចបាត់បង់ដែរ។ បើយើងការពារសម្បត្តិទាំងនេះ មិនបាន វាផ្តល់ផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់អត្តសញ្ញាណជាតិ។

លោកសាក់ ស៊ុន ចៅហ្វាយស្រុកបានលុង ក៏បានពន្យល់ថា: “មានតែការផ្សព្វផ្សាយពីច្បាប់ និងប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់ដ៏ល្អរបស់ជនជាតិភាគតិចទេដែលធ្វើឱ្យពួកគាត់យល់ និងពុំប្រព្រឹត្តនូវអ្វីមួយខុសសម្រាប់ពួកគាត់ និងប្រទេសជាតិ”។

មុំ គន្ធា

## ជនជាតិភាគតិច

ជនជាតិភាគតិចនៅប្រទេសកម្ពុជាមានចំនួន ១៨ក្រុម ដូចជា: ភ្នង ស្ទាង ក្រូល រ្អុង ទំពួន តម្ពួន ព្រៅ ស្មាល កួយ អាណង ចារាយ គ្រឿង រ្វដី កា សារអូច កាចុក កាវ៉ែត និងលុន។ ក្នុងចំណោម ក្រុមជនជាតិទាំងនេះ ជនជាតិភ្នងមានចំនួនច្រើនជាងគេបង្អស់ គឺប្រហែលមាន ៤៥% នៃចំនួនជនជាតិភាគតិចទាំងអស់។

## ប្រពៃណី ការគោរព និងការប្រកបការងារជាទម្លាប់ របស់បងប្អូនជនជាតិភាគតិច នៅខេត្តរតនគិរី

ទិដ្ឋភាពដីចំការជនជាតិភាគតិច

Photo: DR

ប្រជាជនដើមក្នុងខេត្តរតនគិរី គឺជាជនជាតិអន្ទោគ្រាម ដែលមកតាំងទីលំនៅទីនោះបន្តិចម្តងៗ ជាច្រើនសតវត្សរ៍ណាស់ហើយ។ សហគមន៍ទាំងនោះ មានក្រុមជនជាតិអន្ទោគ្រាមធំផ្សេងៗគ្នា ហើយក្រុមនីមួយៗ មានភាសាដោយឡែកៗរបស់គេ ប៉ុន្តែពួកគេមានប្រភេទវប្បធម៌អន្ទោគ្រាមរួមគ្នា។

គ្រួសារអន្ទោគ្រាមដាំដំណាំតាមរបៀបផ្លាស់ទីកន្លែង គឺចំការពនេចរ។ រយៈពេលនៃការផ្លាស់ប្តូរទីកន្លែងជាមធ្យមពី៣ ទៅ៥ឆ្នាំម្តង។ នៅពេលដែលស្មៅដុះកាន់តែច្រើនឡើង ទិន្នផលដំណាំថយចុះ ចំការនោះត្រូវគេទុកឱ្យនៅទំនេរចោលក្នុងរយៈពេលប្រហែលជា១០ ទៅ២០ឆ្នាំ ដើម្បីឱ្យព្រៃដុះគ្របដណ្តប់ចំការ និងធ្វើឱ្យដីនោះមានជីជាតិឡើងវិញ។

បច្ចុប្បន្ននេះជនជាតិអន្ទោគ្រាមជាច្រើនថែរក្សានូវជំនឿលើពិភពវិញ្ញាណ (អារក្សអ្នកតា)។ ពួកគេរស់នៅដោយមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងខ្លាំងជាមួយពិភពវិញ្ញាណអារក្សអ្នកតា។ ដួងព្រលឹងវិញ្ញាណដែលរស់នៅជុំវិញពួកគេជាប្រពៃណីនៃប្រជាជនតំបន់ខ្ពង់រាប។ ភូមិឋាន ប្រភពទឹក ចំការ ភ្នំ និងសំខាន់បំផុតព្រៃឈើសុទ្ធតែមានការទ្រទ្រង់ពីអារក្សអ្នកតាទាំងនោះ។

ក្នុងការធ្វើចំការពនេចរ ជាធម្មតា គេដាំដំណាំធញ្ញជាតិជាច្រើនប្រភេទ និងដាំនៅចន្លោះគ្នាក្នុងចំណោមប្រភេទដំណាំទាំងនោះ។ ចំការទាំងនោះបានផ្តល់ផលជាគ្រាប់ធញ្ញជាតិសំខាន់ៗ ដូចជាស្រូវ ពោត និងប្រភេទបន្លែជាច្រើនមុខ មានកប្បាស ឃ្លោក និងផលិតផលសម្រាប់ប្រើប្រាស់ផ្សេងទៀត។ ផលិតផលពនេចរនេះត្រូវបានបំពេញបន្ថែមដោយគ្រាប់ធញ្ញជាតិ ដែលបេះមកពីព្រៃ ព្រមទាំងត្រី និងសាច់ដែលបានមកពីការបរបាញ់។ ចំពោះសត្វស្រុកដូចជាមាន់ ជ្រូក គោ ក្របីត្រូវបានចិញ្ចឹមដោយព្រលែងឱ្យដើររកស៊ីដោយសេរីនៅក្នុងព្រៃ និងក្នុងបរិវេណភូមិ។

ចំពោះប្រព័ន្ធកសិកម្មតំបន់ខ្ពង់រាប គេដាំជាសំខាន់គឺស្រូវនៅលើស្រែដែលពឹងផ្អែកលើទឹកភ្លៀង ឬមានប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ។ ទិន្នផលប្រចាំឆ្នាំបានទទួលតិច ឬច្រើនអាស្រ័យទៅលើលទ្ធភាពនៃទឹក។

ឯកសារអង្គការសិលា (ខេត្តរតនគិរី)





# យុវជនរីករាយចូលរួមការងារសង្គម

**ទោះបីជាភ្លៀងកំពុងតែរលឹមចុះក៏ដោយ ក៏សិស្សវិទ្យាល័យសន្តហ្វ្រង់ស្វ័រ បានបញ្ចេញសកម្មភាពដ៏សស្រាក់សស្រាំក្នុងការចុះជួយលើកផ្លូវរបស់ប្រជាជនក្នុងភូមិឃុំរបស់ខ្លួនដែរ។ ទាំងនេះគឺកើតឡើងដោយសារទំនាក់ទំនងដ៏ល្អរវាងព្រះសហ-គមន៍ចំការទៀង និងប្រជាជននៅជុំវិញ។**

កាលពីព្រឹកថ្ងៃសៅរ៍ ទី១៤ កក្កដា កន្លងទៅនេះ សិស្សវិទ្យាល័យសន្តហ្វ្រង់ស្វ័រ នៅព្រះសហគមន៍ចំការទៀងឃុំគួសស្រុកត្រាំកក់ ខេត្តតាកែវ បានចុះចូលរួមជួយប្រជាជននៅក្នុងឃុំរបស់ខ្លួនដើម្បីលើកផ្លូវលំ១ខ្សែ ដែលមានប្រវែង ៤គីឡូម៉ែត។ ផ្លូវនេះត្រូវឆ្លងកាត់ ៣ភូមិ នៅក្នុងឃុំគួស គឺមានភូមិត្រពាំងថ្ម ភូមិចំការទៀង និងភូមិពងទឹកខាងជើង។ បន្ទាប់ពីលើកដីរៀបចំតួផ្លូវរួចហើយ ឯកឧត្តមចាន់ សារុន ជារដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ និងឯកឧត្តមសូ ឃុន ជារដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងប្រៃសណីយ៍ និងទូរគមនាគមន៍ នឹងជួយឧបត្ថម្ភក្រួសក្រហមដើម្បីក្រាលផ្លូវ។

ការស្ថាបនាធ្វើផ្លូវនេះ គឺចាប់ផ្តើមឡើងតាំងពីថ្ងៃទី២៨ មិថុនា ឆ្នាំ២០០៦ មកម្ល៉េះ ដោយប្រជាជននៅទីនោះបានឆ្លៀតពេលទំនេរពីការងារធ្វើស្រែចំការនាពេលរសៀលដើម្បីធ្វើ។ ចំណែកឯសិស្សវិទ្យាល័យសន្តហ្វ្រង់ស្វ័រ បានចូលរួមជួយធ្វើរៀងរាល់ថ្ងៃសៅរ៍ និងនៅថ្ងៃធម្មតាខ្លះៗ តាមសេចក្តីត្រូវការជាក់ស្តែងរបស់ មេភូមិ-ឃុំ រហូតដល់ផ្លូវលំនេះត្រូវបានស្ថាបនាបញ្ចប់ជាស្ថាពរ។

សិស្សវិទ្យាល័យសន្តហ្វ្រង់ស្វ័រ ដែលចូលរួមធ្វើផ្លូវមានបីថ្នាក់ គឺសិស្សថ្នាក់ទី១០មាន៣៤នាក់ ថ្នាក់ទី១១មាន៣៤នាក់ និងថ្នាក់ទី១២មាន៣២នាក់ ដែលសរុបទាំងអស់ ១០០នាក់។

លោកកុល ជៀង នាយកវិទ្យាល័យសន្តហ្វ្រង់ស្វ័រ និងជាអ្នកផ្តួចផ្តើមគំនិត ដឹកនាំសិស្សធ្វើ និយាយដោយទឹកមុខញញឹមថា ការធ្វើផ្លូវនេះដោយសារពីមុន ឃើញថាផ្លូវមានសភាពតូចចង្អៀត ពិបាកធ្វើដំណើរ។ ដូច្នេះប្រជាជនទាំងបីភូមិ មេភូមិ មេឃុំ លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ រួមនិងសិស្សវិទ្យាល័យសន្តហ្វ្រង់ស្វ័រ ក៏ជួយគ្នារៀបចំកែសម្រួលផ្លូវឡើងវិញ ដើម្បីឱ្យការធ្វើដំណើរមានសភាពងាយស្រួលនិងមានសុវត្ថិភាពជាងមុន។ លោកបន្តដោយសម្តែងនូវទឹកមុខហាក់ដូចជាពេញចិត្តថា: “ខ្ញុំបានឃើញយុវជនយើងមានអំណរសប្បាយរីករាយ និងខិតខំធ្វើការយ៉ាងមមាញឹក។ ដោយឡែកសិស្សថ្នាក់ទី១២គឺជាអ្នកដឹកនាំសកម្មភាពនេះ ព្រោះពួកគេមានបទពិសោធន៍នៅវិទ្យាល័យយើង អស់រយៈពេល ៣ឆ្នាំ មកហើយ ក្នុងការចូលរួមសកម្មភាពផ្សេងៗ ដូចជាចុះសួរសុខទុក្ខប្រជាជនក្រីក្រ អ្នកជំងឺ និងអ្នករងគ្រោះថ្នាក់ផ្សេងៗ ជាដើម”។

នៅក្បែរៗនោះដែរ យុវជនកុល ញ៉ អាយុ ២២ឆ្នាំ ជាគ្រិស្តបរិស័ទ កំពុងតែឡើយហត់នឹងការងារជាមួយនឹងដំណក់ញើសជោគមុខ ក៏បាននិយាយថា: “ខ្ញុំរីករាយយ៉ាងខ្លាំង ដោយបានធ្វើនូវសកម្មភាពនេះ។ វាជាកិច្ចការមួយជួយដល់សង្គមដែរ ទោះបីវាជាពលកម្មធម្មតាក៏ដោយ។ ខ្ញុំក៏បានឃើញថាយុវជនយើង មានការរីករាយ មានបទពិសោធន៍ប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នាល្អ និងជាពិសេសពួកគេមានទំនួលខុសត្រូវចំពោះការងារ”។

ចំណែកយុវកញ្ញា ប៉ូ លក្ខិណា អាយុ ១៨ឆ្នាំ បានបន្ថែមហាក់ដូចជាអៀនបន្តិចៗថា ការជួយធ្វើផ្លូវទាំងអស់គ្នាបែបនេះ ធ្វើឱ្យកញ្ញាសប្បាយក្នុងចិត្តណាស់។ ទោះបីកញ្ញារស់នៅក្នុងភូមិអង្គតាសោមដែលនៅឆ្ងាយពីទីនេះក្តី កញ្ញា នៅតែមកជួយធ្វើ ពីព្រោះ កញ្ញាយល់ថា ផ្លូវនេះគឺសម្រាប់ប្រជាជន និងការធ្វើដំណើរដោយសុវត្ថិភាពទាំងអស់គ្នា។

ជាមួយគ្នានេះដែរ លោករស់ ចែម សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំគុសគួសបញ្ជាក់ថា មិនថាជាសកម្មភាពណាៗនោះទេ លោកមើលឃើញថាការប្រាស្រ័យទាក់ទងរវាងគ្រិស្តបរិស័ទនិងប្រជាជនក្នុងភូមិ គឺល្អប្រសើរណាស់។ គ្រិស្តបរិស័ទពុំប្រកាន់សាសនា និងទាក់ទងជាមួយប្រជាជនតាមធម្មតាៗ ដោយគ្មានការអូសទាញ ឱ្យចូលសាសនា ឬបំបាក់មុខអ្វីឡើយ។ លោកក៏សំណូមពរឱ្យព្រះសហគមន៍នៅបន្តជួយជនក្រីក្រ តទៅទៀត ដូចជា ផ្តល់ស្បៀង ទីជម្រក និងសម្ភារៈខ្លះទៀតដល់ពួកគាត់។

ផាត សំភី

## អគារវិទ្យាល័យសន្តហ្វ្រង់ស្វ័រថ្មី

Photo: L. Sovanna

នៅឯវិទ្យាល័យសន្តហ្វ្រង់ស្វ័រ ទើបនឹងមានអគារសិក្សាដ៏ថ្មីស្រឡាងមួយទៀតត្រូវបានសម្ពោធ កាលពីថ្ងៃទី២៦ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៦កន្លងទៅ។

តាមពិតវិទ្យាល័យនេះ កើតមានឡើងក្រោមគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់លោកបូជាចារ្យអូលីវីយេ រួមជាមួយនឹងជំនួយរបស់អង្គការកុមារមេត្តក្នុងនាមព្រះសហគមន៍។

បើតាមប្រសាសន៍របស់លោកកុល ជៀង សមាជិកគណៈកម្មការព្រះសហគមន៍ចំការទៀង លោកបូជាចារ្យអូលីវីយេ បង្កើតវិទ្យាល័យនេះឡើង គឺដើម្បីឱ្យយុវជនបានចូលរៀននៅសាលាជិតផ្ទះព្រោះពួកគេគ្មានលទ្ធ-ភាពទៅរៀននៅសាលាឆ្ងាយ ដោយសារតែភាពក្រីក្រ និងម្យ៉ាងដើម្បីឱ្យពួកគេអាចស្វែងរកការងារបានធ្វើបន្ទាប់ពីរៀនចប់ផងដែរ។

# តើអ្នកធ្លាប់ធ្វើខុសជាមួយព្រះជាម្ចាស់ទេ?

**មនុស្សយើងម្នាក់ៗ រស់នៅ តែងមានកំហុស គ្រាន់តែអ្នកខ្លះមានច្រើន និងអ្នកខ្លះមានតិចតែប៉ុណ្ណោះ។ តើកំហុសរបស់អ្នកមានកម្រិតណា ? តើអ្នកធ្លាប់សារភាពពីកំហុសខ្លួនដែរឬទេ ? តើព្រះជាម្ចាស់អាចលើកលែងទោសឱ្យអ្នកបានទេ ?**

Photo: DR

លោកបូជាចារ្យ ស្រ៊ីប្រាម៉ុង វិរៈជ័យ ដែលឆ្លើយសំនួរទាក់ទងព្រះសហគមន៍

**សំណួរ : តើព្រះជាអម្ចាស់លើកលែងទោសឱ្យអ្នកដែលបានធ្វើខុសដោយរបៀបណាដែរ ?**

**លោកបូជាចារ្យវិរៈជ័យ :** ឧទាហរណ៍ថា ឪពុកមានកូនស្រីតូចម្នាក់ដែលគេទើបតែចាប់ផ្តើមចេះដើរ បន្ទាប់មក ឪពុកនោះ បានប្រើនាងតូចឱ្យទៅយកចានមួយ មកឱ្យគាត់ ប៉ុន្តែដោយការកាន់មិនប្រយ័ត្ន ស្រាប់តែចាននោះ បានធ្លាក់បែក បន្ទាប់មក នាងរត់ទៅប្រាប់ឪពុកថា : “លោកឪពុក! ឱ្យខ្ញុំសុំទោសៗ”។ ក្នុងនាមយើងជាឪពុកដែលស្រលាញ់កូន គឺត្រូវលើកលែងទោសដល់កូន។ នេះគឺជាសេចក្តីស្រលាញ់នៃព្រះជាម្ចាស់ដែលស្រលាញ់យើង ហើយលើកលែងទោស ឱ្យកូន តែកូននោះត្រូវតែមកសុំទោសមែនទែនចំពោះឪពុក។ មានន័យថា មិនមែនកូននោះ ធ្វើបែកចានមួយហើយ រត់មកសុំទោសឪពុក ស្រាប់តែរត់ទៅយកចានមួយទៀត ហើយក៏ធ្វើឱ្យបែកទៀតឡើយ រួចរត់មកសុំទោសឪពុកទៀត ដោយធ្វើជាច្រើនដងដដែលៗ។ ចំនុចនេះ ពុំមែនជាការសុំទោសមែនទែននោះទេ។ សុំទោស មានន័យថា អ្នកនោះពុំចង់ធ្វើអំពើអាក្រក់ទៀតទេ ហើយសន្យាជាមួយលោកឪពុកថា គឺខ្ញុំមិនចង់ធ្វើដូចនោះទៀតទេ។ ពេលនោះ ទឹកចិត្តឪពុកឃើញថាកូនចង់ធ្វើការផ្លាស់ប្តូរទង្វើមិនល្អរបស់គេនោះ។ ឪពុកម្តាយនឹងលើកលែងទោសឱ្យដល់គេ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើកូនសុំទោសហើយ តែត្រលប់ទៅធ្វើទៀតមានន័យថា គឺគេមិនចង់ផ្លាស់ប្តូរអ្វីដែលគេធ្វើនោះទេ។ បើយើងគឺជាគ្រិស្តបរិស័ទ ដូចគ្នាបើម្នាក់លួចឥវ៉ាន់ ហើយមកស្រាយបាប តែក្រោយស្រាយបាបហើយ គេនៅតែធ្វើទង្វើដដែលៗនោះ ព្រះជាម្ចាស់ក៏ពុំលើកលែងទោសឱ្យដល់រូបគេដែរ។

**សំណួរ : បើអំពើបាបនោះ យើងបានស្រាយរួចហើយ ប៉ុន្តែពេលខ្លះយើងបានធ្វើអំពើនោះឡើងវិញទៀត តើព្រះជាម្ចាស់នៅលើកលែងទោសឱ្យយើងឬយ៉ាងណា ?**

**លោកបូជាចារ្យវិរៈជ័យ :** នេះក៏ដោយសារតែម្នាក់ៗ មានភាពទន់ខ្សោយ។ ដូចជានៅពេលដែលយើងធ្វើខុសជាមួយនិងឪពុកម្តាយ ប៉ុន្តែយើងបានដឹងខ្លួនហើយ និងយើងបានធ្វើការសុំទោសដោយអស់ពីខ្លួន និងអស់ពីចិត្តរបស់យើង ប៉ុន្តែថៃដន្យនៅថ្ងៃណាមួយ យើងក៏បានធ្វើទង្វើអាក្រក់នោះម្តងទៀត ពេលនោះយើងមានការសោកស្តាយមែនទែន តែនៅពេលនេះព្រះជាម្ចាស់លើកលែងទោសឱ្យយើងទៀត។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើទង្វើអាក្រក់នោះគឺជាសេចក្តីប៉ងប្រាថ្នារបស់យើងនោះ ព្រះជាម្ចាស់មិនលើកលែងទោសឱ្យយើងទេ។

**សំណួរ : តើពាក្យថាព្យាការីមានអត្ថន័យដូចម្តេច ?**

**លោកបូជាចារ្យវិរៈជ័យ :** ព្យាការីជាទូទៅ គឺជាអ្នកទាយដែលក្លាយមកអំពីពាក្យថា ព្យាករ ដែលគេប្រើជាមួយនឹងអ្នកឧតុនិយម ប្រាប់អំពីអាកាសធាតុ និងប្រាប់ពីអព្ភូតហេតុធម្មជាតិផ្សេងៗ ដែលនឹងកើតមានឡើង។ ប៉ុន្តែបើតាមព្រះគម្ពីរព្យាការី គឺជាអ្នកដែលថ្លែងព្រះបន្ទូលរបស់ព្រះជាម្ចាស់សម្រាប់ប្រជារាស្ត្រទៅតាមសមត្ថភាពរបស់គេនិងទៅតាមស្ថានការណ៍នីមួយៗ និងសម្រាប់គ្រិស្តបរិស័ទដែលបានអានឆ្ងូវសេចក្តីនេះ ពួកគេនឹងបាននឹកទៅដល់ព្រះយេស៊ូ។ ប៉ុន្តែនៅពេលដែលព្យាការីនោះបានប្រកាស ដំណឹងល្អ របស់ព្រះជាម្ចាស់រួចហើយ ពួកគេអាចទៅធ្វើអ្វីជាធម្មតាបាន។

មុំ គន្ធា

## ស្រាយចម្ងល់

ប្រសិនបើប្រិយមិត្តអ្នកអាន អ្នកនាំសារ មានចម្ងល់ ឬមានសំនួរ ទាក់ទងទៅនឹងព្រះសហគមន៍កាតូលិក ក៏ដូចជារឿងរ៉ាវ ដែលប្រិយមិត្តមិនទាន់យល់ច្បាស់អំពីព្រះជាម្ចាស់។ ប្រិយមិត្តអាចសរសេរជាសំណួរមកការិយាល័យអ្នកនាំសារ តាមរយៈលោកបូជាចារ្យដែលនៅជិតបំផុត។ ឬទូរស័ព្ទលេខ: ០១៦ ៣២៦ ៧៣៧ ឬ ០១២ ៣៣៨ ៩៨៥។ យើងខ្ញុំនឹងអញ្ជើញលោកបូជា-ចារ្យនានានៃភូមិភាគទាំងបីមកបកស្រាយជូន។





# ផ្លែធូរេនដ៏មានឱជារស

**ធូរេនគឺជាផ្លែឈើមួយប្រភេទដែលប្រជាជនខ្មែរយើងនិយមបរិភោគដោយសារវាមានរសជាតិឆ្ងាញ់ និងក្លិនក្រអូប។ គេច្រើនដាំរុក្ខជាតិនេះនៅក្នុងខេត្តកំពត តំបន់មាត់សមុទ្រភាគនិរតីនៃប្រទេសកម្ពុជា ដែលភូមិសាស្ត្រនេះផ្តល់ភាពអនុគ្រោះខាងទឹកដី និងអាកាសធាតុដល់ការដុះលូតលាស់របស់ធូរេន។**

លោកព្រំ បុរិបុណ្ណា អ្នកដាំធូរេន

លោកព្រំ បរិបុណ្ណា អាយុ ៩១ឆ្នាំ ជាអ្នកឯកទេសដាំធូរេន និងមានចំការផ្លែធូរេនជាងកន្លះហិចតា នៅក្នុងភូមិស្នំ៧ ឃុំម៉ាក់ប្រាង្គ ស្រុកកំពត ខេត្តកំពត។ លោកបានរៀបរាប់អំពីដំណាំធូរេនដូចតទៅ :

ធូរេនមានពូជច្រើនណាស់។ ប៉ុន្តែនៅស្រុកខ្មែរ គេនិយមដាំពូជពីរប្រភេទ គឺពូជម៉ាន់ថង ជាភាសាថៃប្រែថា ពណ៌មាស និងពូជអូខាក ភាសាចិនប្រែថាសំបកខ្មៅ។ ម៉ាន់ថងគឺជាពូជធូរេនល្អមួយ។ ផ្លែវាច្រើនរាងមូលល្អ សំបកស្តើង គ្រាប់តូចហើយសាច់ច្រើន។ ចំណែកផ្លែធូរេនអូខាក មានសាច់ឡើងល្ហុតល្ហុយឆ្ងាញ់។ ប៉ុន្តែផ្លែវានេះចាញ់ទឹកខ្លាំងណាស់។ ពេលណាមានភ្លៀងខ្លាំងពេក សាច់ផ្លែវាខូចឡើងលឿងកករឹង។ ក្រៅពីពូជទាំង២នេះ នៅមានពូជចម្រុះផ្សេងៗ ទៀត ដែលគេដាំដែរ ដូចជា ពូជក្តង់កិត នាងអួយ ឬអាំងឃៀម-ល-។ តាំងពីពេលដាំដុះរហូតដល់ប្រមូលផល ធូរេនភាគច្រើនត្រូវការពេល ៦ឆ្នាំឡើង។ ធូរេនមួយដើម អាចមានអាយុរហូតដល់ ៦០ឆ្នាំ។ ដើម្បីធ្វើការដាំដុះធូរេនបាន យើងត្រូវតែគិតទៅដល់កត្តា បី ដែលសំខាន់បំផុត គឺទឹក ដី និងអាកាសធាតុដែលត្រូវតែមានភាពសមស្រប។ ទីមួយ គឺទឹក ទឹកត្រូវការមានខួបប្រាំង ខួបវស្សា ជាពិសេសខែប្រាំង ព្រោះធូរេនផ្លែនៅរដូវប្រាំង។ ទឹកនេះត្រូវតែស្រោចឱ្យបានសមល្មម។ តិចពេកក៏មិនបាន និងច្រើនពេកក៏មិនបានដែរ។ ដី គឺត្រូវតែជាប្រភេទដីក្រហម ដីដែលផុសៗ កុំយកដីឥដ្ឋ រីឯដីខ្សាច់សុទ្ធក៏ដាំមិនបានដែរ។ ចំណែកអាកាសធាតុ ត្រូវតែត្រជាក់គួបផ្សំល្មមដែលអាចឱ្យធូរេនចេញផ្កាបាន។

ដើម្បីថែទាំដើមធូរេន យើងមិនអាចដាក់ជីគីមីទេពីព្រោះវាធ្វើឱ្យបានផលមិនល្អ។ សម្រាប់កូនធូរេន ក្រោមអាយុបីឆ្នាំ យើងដាក់តែជីឆៅធម្មតាបានហើយ តែធ្វើម៉េចឱ្យដីវាផុសៗ និងអាចដាក់អាចម៍ប្រចៀវថែមទៀត។ ចំណែកដើមធំនៅពេលប្រមូលផ្លែហើយ យើងត្រូវកាត់ និងលះមែកតូចៗខាងក្រោមចោលឱ្យអស់ ដើម្បីឱ្យពន្លឺថ្ងៃចូលបានកម្តៅដី ឱ្យទឹកអាចហួតឡើងបាន ពីព្រោះតែកាលណាទឹកច្រើនពេក ធូរេននឹងជាំទឹក រលួយឫស និងមានជំងឺ។

ចំណែកជីរបស់ធូរេន គឺមានដូចជាអាចម៍គោ អាចម៍ប្រចៀវ ឬដីឆៅ ដីជំរាលភ្នំដែលមិនទាន់មានដាំដំណាំអ្វី។ យើងអាចជីកកំពែងទាបព័ទ្ធជុំវិញគល់ដើម្បីលៃលកស្រោចទឹកឱ្យបានសមល្មមនៅខែប្រាំង និងជីករណ្តៅដាក់ជីផងដែរ។

ចំពោះសត្វល្អិត យើងអាចប្រើថ្នាំ DDT ថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិតធម្មតា ជាតិគីមី ដោយសារយើងមិនទាន់ដឹងអំពីថ្នាំធម្មជាតិដែលអាចដេញដង្កូវ និងសម្លាប់សត្វល្អិតបានផង។

ជាទូទៅធូរេនឱ្យផលផ្លែ ១ឆ្នាំម្តង ដោយវាចាប់ចេញផ្កានៅខែ១០ ឬ១១ និងផ្លែវាទុំនៅខែ៤ ឬ៥។ បើឆ្នាំណា ផ្លែខុសរដូវធូរេន ចេញផ្កាមុន នៅខែ ៩ ឬ១០ ហើយដល់ខែ ៣ ឬ ៤ វាទុំ យើងអាចប្រមូលផលបានហើយ។

## កន្លែងសិក្សា

ប្រសិនបើលោកអ្នកចង់សិក្សាអំពីរបៀប ឬបច្ចេកទេសនៃការដាំដំណាំគ្រប់ប្រភេទគឺមាននៅមជ្ឈមណ្ឌលសិក្សា និងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជា សេដាក ឬអាចអញ្ជើញបុគ្គលិករបស់ សេដាក ទៅបង្រៀនដល់ទីកន្លែងតែម្តងក្នុងតម្លៃសមរម្យ។ ទំនាក់ទំនងទូរស័ព្ទ : ០២៣ ៨៨០៩១៦។

Photos: L. Sovanna

ផ្លែធូរេនដុះចេញពីមែករបស់វា

ផាត សំភី

## កូនកំប្រុកព្រៃខាងក្រោមកំពុងដេកលង់លក់យ៉ាងស្កប់ស្កល់។ ដោយគូសភ្ជាប់ពី ចំនុច១ ដល់២៥ ប្រិយមិត្តនឹងដឹងថាវាដេកលើអ្វីជាក់ជាមិនខាន។

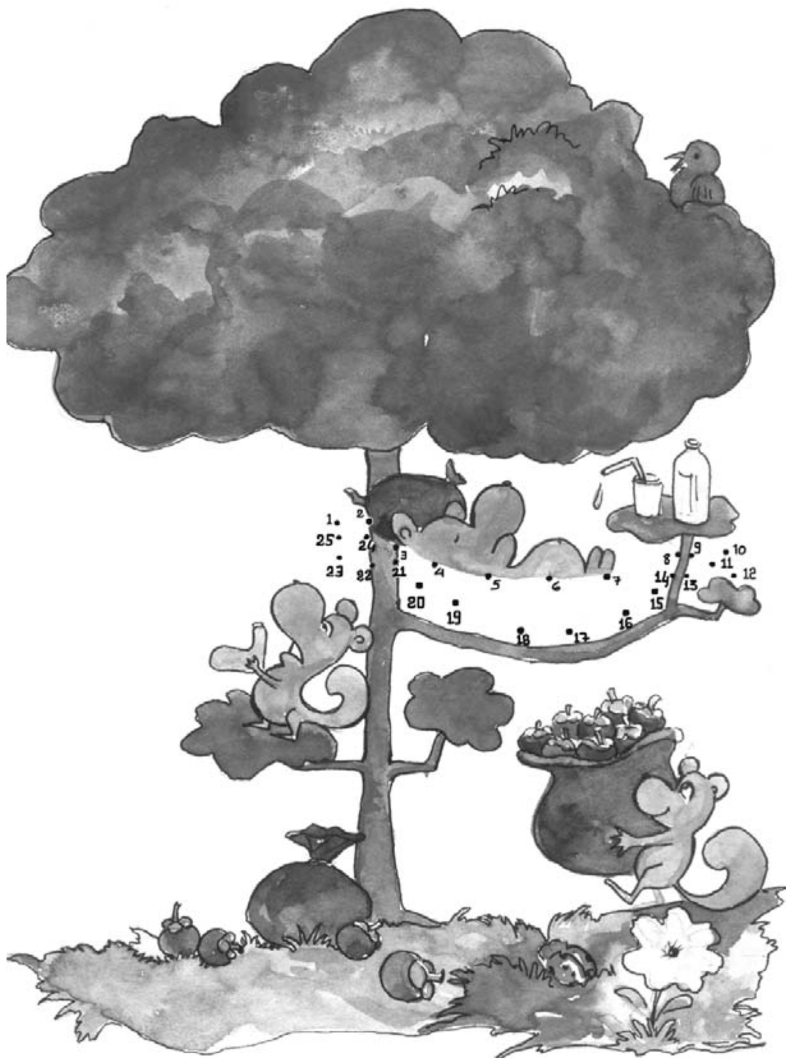

### សុភាសិតគួរពិចារណា!

- គេរៀនមេរៀនបានតិចណាស់នៅក្នុងជោគជ័យ។ ក៏ប៉ុន្តែគេរៀនមេរៀនបានច្រើននៅក្នុងបរាជ័យ។

ជប៉ុន

- អ្នកណាដែលចង់បានតែសេះគ្មានកំហុស ត្រូវដើរជើងទទេ។

បារាំង

- ក្នុងចំណោមគ្រូពេទ្យ ភាគច្រើនគឺមានតែឈ្មោះ។ ភាគតិចណាស់ ដែលមានអំពើសមជាគ្រូពេទ្យ។

ក្រិក

- សេរីភាពមិនមែនសិទ្ធិទេ គឺជាកាតព្វកិច្ច។

រុស្ស៊ី

- ផ្លូវទៅកាន់ករណីយកិច្ច ឋិតនៅជិតជានិច្ច ក៏ប៉ុន្តែមនុស្សច្រើនទៅរកផ្លូវនោះនៅទីឆ្ងាយ។

ចិន

- ប្រាជ្ញាស្មារតីទន់ខ្សោយ ដែលមានអំណត់អត់ធន់ មានជោគជ័យជាងប្រាជ្ញាស្មារតីខ្លង់ខ្លស់បំផុត ដែលគ្មានអំណត់អត់ធន់។

អេស្ប៉ាញ



# ជាងគំនូរ

**អាចចាត់ទុកជាអ្នកមាននិស្ស័យពីកំណើត ជាងគំនូរស្ទាត់ជំនាញក្នុងការប្រើពណ៌ផ្សេងៗ គូរនៅលើក្រដាស ឬក្រណាត់បានជារូបភាពដែលប្រកបដោយភាពទាក់ទាញតាមទឹកដៃរបស់គេម្នាក់ៗ។**

Photo: P. Samphy

ដើម្បីគូររូបឱ្យបានស្អាត ការផ្ចិតផ្ចង់ត្រូវតែមានជាការចាំបាច់បំផុត

ក្រៅអំពីរូបភាពផ្សេងៗ គំនូរគូរដោយដៃមានច្រើនប្រភេទណាស់ ដូចជា គំនូរគូរដោយប្រើបច្ចេកទេស គំនូរវិចិត្រកម្ម គំនូរនេត្រាទស្សន៍ គំនូរបុរាណ និងគំនូរទំនើប-ល-។ ប៉ុន្តែកម្រមានជាងគំនូរណាចេះគ្រប់ប្រភេទណាស់។ ភាគច្រើនគេចេះនូវប្រភេទណាមួយច្បាស់លាស់ ហើយគេតែងពង្រីកបន្ថែមលើជំនាញដែលគេស្ទាត់នោះ។

ចំពោះរូបគំនូរមួយ ជាងគំនូរមិនចេះតែគូរឱ្យតែរួចពីដៃនោះទេ គឺគេត្រូវតែគិតដល់សោភ័ណភាព ភាពស្អាត ហើយព្រមទាំងបញ្ចូលអត្ថន័យទៅឱ្យរូបភាពនោះផងដែរ។ គំនូរដែលត្រូវលក់ឱ្យភ្ញៀវ ជាងគំនូរត្រូវសំរិតសំរាំងឱ្យខាងតែបាន នូវភាពស្អាត។ ប៉ុន្តែសម្រាប់ស្នាដៃប្រើក្នុងការតាំងពិព័រណ៍វិញ ភាពស្អាត និងអត្ថន័យត្រូវតែដើរទន្ទឹមគ្នា។

ដើម្បីគូររូបឱ្យបានស្អាត មានសោភ័ណភាពល្អ ជាងគំនូរត្រូវមានការខិតខំផ្ចិតផ្ចង់រួមផ្សំនិងនិស្ស័យពីធម្មជាតិរបស់ខ្លួន។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី បើតាមប្រសាសន៍លោកយុន សុវណ្ណរិទ្ធី គ្រូបង្រៀនសាលាគំនូររ៉ៃយំ បានឱ្យដឹងថា: "វាមិនមែនថាទាល់តែអ្នកមាននិស្ស័យ និងទេពកោសល្យទេ ទើបអាចគូរគំនូរបាននោះ ជួនកាល យើងអាចធ្វើបានដោយការតាំងចិត្ត និងសាកល្បងគូរផងដែរ"។ ដើម្បីក្លាយជាជាងគំនូរ គេមិនបាច់ទៅរៀនក៏បានដែរ គ្រាន់តែចេះគូរស្អាតទៅបានហើយ។ នេះសម្រាប់តែប្រភេទគំនូរទំនើប ដែលជាងគំនូរចង់បង្ហាញគំនិតរបស់គេ។ តែបើសិនគេចង់ពូកែចេះក្បួនខ្នាតគំនូរគ្រប់ប្រភេទនិងបានត្រឹមត្រូវ គេអាចទៅរៀននៅតាមហាងគំនូរ ជាវគ្គខ្លីៗ តាមអង្គការ សមាគមដែលមានបង្រៀនវិជ្ជានេះ ឬនៅសាលាវិចិត្រសិល្បៈជាដើម។

ជាងគំនូរអាចរកចំណូលបាន តាមរយៈការលក់ស្នាដៃ របស់ខ្លួន។ នាពេលសព្វថ្ងៃនេះ នៅកម្ពុជាស្នាដៃខ្លះមានតម្លៃដល់រាប់ពាន់ដុល្លារសម្រាប់ជាងដែលមានទឹកដៃគំនូរល្អ និងល្បីល្បាញ។ លោកយុន សុវណ្ណរិទ្ធី មានប្រសាសន៍ថា ដើម្បីឱ្យទឹកដៃគូរគំនូរយើងកើនឡើង គឺយើងមិនត្រូវមានអំនួតលើខ្លួនឯងពេកទេ។ យើងត្រូវសង្កេតមើលបទពិសោធន៍របស់អ្នកផ្សេងៗ យកវាមកផ្សំជាមួយទេពកោសល្យ និងនិស្ស័យរបស់យើងដែលមានស្រាប់ដើម្បីបង្កើតគំនិតថ្មីមួយទៀត។

ផាត សំភី

### រៀននៅឯណា?

សាលាគំនូររ៉ៃយំ មានទទួលសិស្សរៀនគូរគំនូរដោយឥតគិតថ្លៃ។ សិស្សត្រូវមានអាយុត្រឹម ១០ ដល់១៥ឆ្នាំ និងមានជីវភាពក្រីក្រ។ ជ្រើសរើសសិស្ស២ដងក្នុងមួយឆ្នាំ ក្រោយបុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌ និងក្រោយចូលឆ្នាំខ្មែរ។ ទូរស័ព្ទ: ០១២ ៩១៨ ៣៤៤ ឬ០១២ ៩១២ ៩២២។ សូមបញ្ជាក់: សាលានេះផ្តល់តែកន្លែង និងសម្ភារៈសិក្សាប៉ុណ្ណោះ។



# ជំងឺមហារីកគ្រាប់ឈាម

**សុខភាព គឺជាប្រការមួយដែលមនុស្សគ្រប់ៗរូបត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ជាចម្បង។ ការមានសុខភាពល្អគឺអាស្រ័យលើការចេះថែទាំវា និងការស្វែងយល់អំពីបញ្ហាសុខភាពផងដែរ។**

ជំងឺមហារីកគ្រាប់ឈាម ឬឈាមសស៊ីឈាមក្រហម ជាជំងឺបណ្តាលមកពីការខូចខួរឆ្អឹង ដែលវាមានតួនាទីបង្កើតឈាមក្រហម។ លោកចឹក ឈន ជាអ្នកព្យាបាលជំងឺនេះ តាំងពីឆ្នាំ ១៩៨៣ មានប្រសាសន៍ថា: "អ្នកជំងឺនេះមានអាការៈដូចជាស្លេកស្លាំង ឈឺសន្លាក់ឆ្អឹង ហត់ និងអស់កម្លាំងជាដើម"។ លោកបន្ថែមទៀតថា ជំងឺនេះគឺច្រើនកើតនៅលើក្មេងអាយុពី៧ ឬ៨ឆ្នាំរហូតទៅដល់មនុស្សអាយុ២០ឆ្នាំឡើង។ ចំពោះមនុស្សវ័យចំណាស់កម្រ នឹងកើតមាននូវជំងឺនេះណាស់។

យើងមិនអាចដឹងពីវិធីការពារជំងឺមុនទេ វាកើតឡើងដោយមិនអាចដឹងខ្លួន។ ជំងឺនេះអាចបណ្តាលមកពីការប្រើថ្នាំខុសដែរ។ ការកើតជំងឺនេះពុំទៀងនឹងប៉ះពាល់ចំពោះអាយុជីវិតទេ។ ជំងឺនេះត្រូវព្យាបាលដោយការបញ្ចូលផ្លាស់ប្តូរឈាម។ ដោយដំបូង ក្នុងរយៈពេល ៣-៤ខែ ត្រូវបញ្ចូលម្តង បន្ទាប់មក គឺនៅត្រឹមតែ៥ ឬ៦ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ត្រូវបញ្ចូលម្តងហើយ។ មានអ្នកខ្លះព្យាបាលដោយប្រើថ្នាំខ្មែរ។ ជំងឺនេះមិនឆ្លងទេ។

ឈាមទទួល និងបញ្ជូនខ្យល់អុកស៊ីសែន និងសារធាតុចិញ្ចឹមដើម្បីទ្រទ្រង់សរីរាង្គកាយទាំងមូល ការពារប្រឆាំងមេរោគ និងជំងឺផ្សេងៗទៀត។ ឈាមផ្សំឡើងដោយ:

ប្លាសម៉ា: ទឹក និងវត្ថុរាវពណ៌លឿងនៅក្នុងកោសិកាឈាមដែលអណ្តែតនិងផ្លាស់ប្តូរតាមរយៈសរសៃឈាមនិងសរសៃឈាមក្រហមនៅក្នុងខ្លួនយើង។

គ្រាប់ឈាមក្រហម: (ជាចំនុះជាតិឈាមក្រហម) ដើម្បីការពាររាងកាយ ដែលនាំខ្យល់អុកស៊ីសែនទៅរាងកាយ។

ផ្លាកែត (កោសិកាឈាម): កោសិកា ដែលមានទំហំតូចបំផុតដែលទទួលខុសត្រូវក្នុងការធ្វើឱ្យឈាមកក។

គ្រាប់ឈាមស: មានតួនាទីការពារសម្រាប់រាងកាយពីជំងឺ និងការឆ្លងមេរោគផ្សេងៗ។

មុំ គន្ធា

Photo: M. Kunthear

លោកចឹក ឈន អ្នកព្យាបាលជំងឺមហារីកគ្រាប់ឈាម

### កន្លែងពិគ្រោះ និងព្យាបាលជំងឺ

បើប្រិយមិត្តមានជំងឺ ឬមានបញ្ហាចំពោះជំងឺឈាមសស៊ីឈាមក្រហម ឬជំងឺមហារីកគ្រាប់ឈាម ប្រិយមិត្តអាចទំនាក់ទំនងទូរស័ព្ទលេខ: ០១១ ៩៩៥ ៥០៨។

# លោកហ្វ្រង់ស្វ័រ ប៉ុងសួដ៏: "ក្លាយជាអ្នកបកប្រែព្រះគម្ពីរដោយចៃដន្យ"

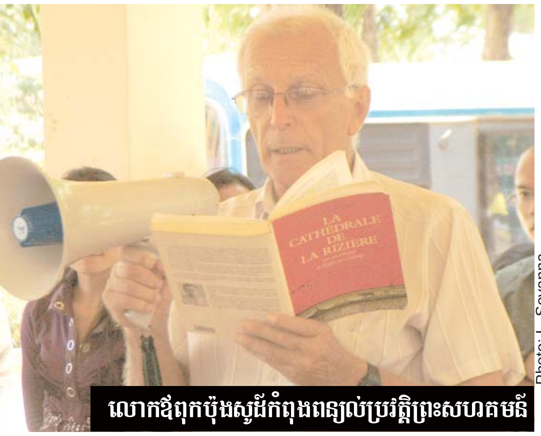

Photo: L. Sovanna

លោកឪពុកប៉ុងសួដ៏កំពុងពន្យល់ប្រវត្តិព្រះសហគមន៍

**លោកបូជាចារ្យហ្វ្រង់ស្វ័រ ប៉ុងសួដ៏ ជាប្រធានមណ្ឌលវប្បធម៌កាតូលិកកម្ពុជា វ័យ៦៧ឆ្នាំ នៅតែតស៊ូដើម្បីប្រជាជនក្រីក្រដែលជាជនជាតិមិនដូចលោកជានិច្ច។**

---

អង្គុយក្នុងបន្ទប់អាហារនៅមណ្ឌលវប្បធម៌កាតូ-លិកកម្ពុជា ជាមួយស្នាមញញឹមលើផ្ទៃមុខ លោកតាសក់ស ដែលរស់នៅប្រទេសកម្ពុជា ស្ទើរពេញមួយជីវិតទៅហើយនោះនិងគ្រិស្តបរិស័ទជាច្រើនស្គាល់លោកថាជាលោកស្លានក្តៅនោះ តាមពិតគឺលោកបូជាចារ្យហ្វ្រង់ស្វ័រ ប៉ុងសួដ៏។ ដោយស្លៀកពាក់អាវពណ៌សឆ្នូតៗ លោកមានប្រសាសន៍ថា: "ខ្ញុំក្លាយជាអ្នកបកប្រែគម្ពីរគឺជាការចៃដន្យ"។

លោកចាប់អារម្មណ៍ពីគម្ពីរ តាំងពីលោករៀននៅទេវវិទ្យាល័យ ព្រោះវាជាគ្រឹះនៃជំនឿ ប៉ុន្តែការចាប់អារម្មណ៍ដ៏ពិតប្រាកដ គឺនៅឆ្នាំ១៩៩២ ពេលលោកទៅបង្រៀន នៅទេវវិទ្យាល័យបាត់ដំបង។ លោកសូមអរគុណដល់បូជាចារ្យខ្មែរ ៤រូប ដែលជាកូនសិស្សរបស់លោក ជួយធ្វើឱ្យលោករិះគិតពីគម្ពីរ។ ថ្ងៃណា លោកបូជាចារ្យរូបនេះ បង្រៀនគម្ពីរ គឺត្រូវចំណាយពេលរៀបចំ ៣ថ្ងៃមុន ព្រោះវាត្រូវការបច្ចេកទេសខ្ពស់ដើម្បីបង្រៀន។

លោកប៉ុងសួដ៏ មានប្រសាសន៍ យ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្នថា ការបកប្រែគម្ពីរ ត្រូវពឹងផ្អែកលើវិទ្យាសាស្ត្រអក្សរសាស្ត្រ និងជំនឿ។ យើងពុំអាចធ្វើការបកប្រែតាមចិត្តនោះទេ ពីព្រោះយើងត្រូវបម្រើទៅលើគម្ពីរ។ លោកបន្តថា: "សេចក្តីដែលខ្ញុំជឿ គឺព្រះជាម្ចាស់ ជាប្រភពនៃជីវិតគ្រប់យ៉ាង ហើយជាប្រភពរបស់វិទ្យាសាស្ត្រផ្សេងៗ ប៉ុន្តែជំនឿនៅដដែល ដូចនេះយើងត្រូវការទុកមួយថ្ងៃ ក្នុងមួយអាទិត្យដើម្បីគោរពព្រះជាម្ចាស់"។

ព្រះគម្ពីរ ដែលលោកបូជាចារ្យបារាំង ដ៏ពូកែម្នាក់នេះបកប្រែ ជាមួយបងប្អូនប្រូតេស្តង់ បានទទួលស្គាល់ ពីបងប្អូនគ្រិស្តបរិស័ទកាតូលិក និងនិកាយផ្សេងៗ ដូចជានិកាយប្រូតេស្តង់ផងដែរ។

ក្រៅពីការងារបកប្រែគម្ពីរ លោកបូជាចារ្យដែលខំដើម្បីព្រះសហគមន៍ និងប្រជាជនកម្ពុជា ឆ្លៀតពេលងាកមក សរសេរពីប្រវត្តិ នៃព្រះសហគមន៍គ្រិស្តសាសនា តាំងពីឆ្នាំ៣០ ទល់ពេលបច្ចុប្បន្ន។ មកដល់ចំនុចនេះ លោកបន្លឺសំដី ដោយភាពអស់កម្លាំងថា ជីវិតជាបូជាចារ្យរបស់លោក មានភាពលំបាកដោយសារខ្វះការទំនាក់ទំនងជាមួយគ្រិស្តបរិស័ទ ពីព្រោះលោកជាប់រវល់តែអង្គុយបកប្រែគម្ពីរ និងការតែងសៀវភៅផ្សេងៗ។

ក្នុងចំណោមស្នាដៃជាច្រើនដែលលោកបានរៀបចំឡើង លោកទទួលបានជ័យលាភី លើសៀវភៅមួយក្បាលដ៏ល្បីល្បាញផងដែរ ដែលនិយាយអំពីស្ថានភាពប្រទេសកម្ពុជាសម័យប៉ុល ពត។ សៀវភៅនោះគឺមានចំណងជើងថា: "កម្ពុជាឆ្នាំសូន្យ" ដែលបានធ្វើការបកប្រែជា ៧ភាសា។

ភ្នែកសម្លឹងទៅកាន់តុសន្ទនា លោកបន្តបញ្ចប់ឃ្លារបស់លោកថា: "ព្រះយេស៊ូពុំគ្រាន់តែមានបន្ទូលអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ទេ ប៉ុន្តែទ្រង់បានធ្វើកិច្ចការដែលបញ្ជាក់អំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ផងដែរ"។

ហ៊ួ សុខធារី

## ព្រឹត្តិការណ៍នឹងមាន!

- ចាប់ពីថ្ងៃទី២៤ កក្កដា រហូតដល់ថ្ងៃទី១៥ សីហា: វិទ្យាល័យសន្តហ្វ្រង់ស្វ័រនៅស្រុកត្រាំកក់ ខេត្តតាកែវ ចាប់ផ្តើមទទួលពាក្យចូលរៀនរបស់សិស្សដែលប្រលងជាប់សញ្ញាបត្របឋមភូមិ ដោយមានការប្រលងសំនួរ នៅថ្ងៃទី២១ សីហា។
- ថ្ងៃទី២៨ កក្កដា: ពិធីបិទវគ្គសិក្សារបស់ប្អូនៗកុមារមត្តេយ្យនៅព្រះសហគមន៍ម្នាវ និងកំពង់គោ ខេត្តកំពង់ធំ។
- ថ្ងៃទី៧-១១ សីហា: សិក្ខាសាលាការ៉ូល និងសេដ្ឋាទូទាំងខេត្តកំពង់ចាមសម្រាប់យុវជនអាយុ ចាប់ពី១៥-១៧ឆ្នាំ ចំនួន ៩៦នាក់ នៅក្រុងកំពង់ចាម។
- ថ្ងៃទី១៣ សីហា: ព្រះសហគមន៍កាតូលិកធ្វើពិធីលើកតម្កើងព្រះជាម្ចាស់លើកនាងម៉ារីឡើងស្ថានបរមសុខ។
- ថ្ងៃទី១៤-១៥ សីហា: ការប្រកួតបាល់ទាត់អន្តរនិកាយគ្រិស្តសាសនាដើម្បីធ្វើការអបអរទិវាយុវជនអន្តរជាតិ ដែលធ្វើឡើងនៅព្រះសហគមន៍កំពង់ចាមក្រុង។
- ថ្ងៃទី១៧ សីហា: ប្រជុំគណៈកម្មការសង្គហៈនៅព្រះសហគមន៍កំពង់ចាម។
- ថ្ងៃទី២១-២៥ សីហា: សិក្ខាសាលាការ៉ូល និងសេដ្ឋា ទូទាំងខេត្តកំពង់ចាមដែលមានយុវជន អាយុចាប់ពី១៨ ដល់ ២៥ឆ្នាំ ចំនួន៤៣នាក់ ចូលរួមនៅព្រះសហគមន៍កំពង់ចាមក្រុង។
- ថ្ងៃទី២៤ សីហា: ប្រជុំអន្តរនិកាយគ្រិស្តសាសនា ប្រូតេស្តង់ និងកាតូលិកដែលមានការចូលរួមពីអ្នកដឹកនាំសាសនា និងគណៈកម្មការយុវជននៅកំពង់ចាម។
- ថ្ងៃទី២៩-៣១ សីហា: មហាសន្និបាតប្រចាំភូមិភាគបាត់ដំបង នៅតាមតំបន់នៃព្រះសហគមន៍នីមួយៗ។

ការិយាល័យផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានព្រះសហគមន៍កាតូលិក ផ្ទះលេខ ២៥ ផ្លូវលេខ ២៩២ សង្កាត់ បឹងព្រលិត ខណ្ឌ ៧មករា រាជធានី ភ្នំពេញ
Tel/Fax: (855) 23 224 120 E-mail: csc@catholiccambodia.org & Website: www.catholiccambodia.org
អភិបាលគ្រប់គ្រង: លោកអភិបាល អេមីល ដេតម្ប អគ្គនាយក: លោកបូជាចារ្យ អូមែរ ហ្គីរាល់ដូ